

ANUL XVII NR. 15 (671) — 6 aprilie 1968

fiacăra

PE MARGINEA DECLARAȚIEI GUVERNULUI R. D. VIETNAM

Întreaga opinie publică mondială își manifestă sub cele mai variate forme dorința de a se pune capăt războiului agresiv desfășurat de S.U.A. în Vietnam, de a vedea reinstaurată pacea pe pământul vietnamez, iar poporul acestei țări atât de greu încercate să fie lăsat să-și soluționeze singur problemele. În acest context, a stîrnit un deosebit interes Declarația guvernului Republicii Democratice Vietnam cu privire la «limitarea bombardamentelor» asupra Vietnamului de nord, care ne-a parvenit la închiderea ediției acestui număr.

Subliniind că, prin lupta sa eroică, poporul vietnamez a dat grele lovituri agresorilor, care prin acțiunile lor barbare în Vietnam violează flagrant acordurile de la Geneva din 1954, Declarația scoate în evidență faptul că guvernul american a fost pus în fața unei situații critice în urma eșecului grav al războiului, a unor mari dificultăți politice, sociale și financiare — consecință directă a acestuia — precum și a presiunilor din partea opiniei publice mondiale și a celei progresiste americane. Această situație a constrîns autoritățile americane să anunțe «limitarea bombardamentelor» asupra Vietnamului de nord.

Guvernul de la Hanoi a subliniat în repetate rânduri că este dispus să înceapă convorbiri cu Statele Unite imediat ce acestea dovedesc că au oprit în mod real, necondiționat și complet raidurile de bombardamente și celelalte acte de război împotriva R.D. Vietnam. Deși S.U.A. nu au satisfăcut cu seriozitate aceste cereri legitime, în Declarația guvernului R.D. Vietnam se arată că «în ce-l privește, guvernul R.D. Vietnam se declară dispus să numească un reprezentant care să stabilească contactul cu un reprezentant al S.U.A., pentru a hotărî, împreună cu partea americană, încetarea necondiționată a bombardamentelor S.U.A. și a altor acte de război împotriva R.D. Vietnam, astfel încît să poată începe convorbirile».

În fața opiniei publice din propria lor țară și de pe toate meridianele și paralelele globului, autoritățile S.U.A. au de trecut acum examenul sincerității repetatelor afirmații despre dorința lor de realizare a păcii în Vietnam. Este rindul faptelor.

Primăvara a izbucnit din plin în întreaga țară. Pe ogoare, oameni și mașini pregătesc în ritm trepidant lucrările agricole menite să sporească tot mai mult recoltele acestui an.

Tempul prielnic din ultima vreme, gradul mărit de mecanizare, buna organizare a muncii au permis ca pînă la 1 aprilie să fie semănată cu diverse culturi o suprafață de peste 1 200 000 hectare. S-au depășit astfel cu aproape 300 000 hectare suprafețele însămințate în aceeași perioadă a anului trecut. Un cuvînt de laudă se cuvine cooperativelor agricole din județele Ialomița, Dolj, Buzău, Teleorman, Prahova, Vâlcea care s-au situat în fruntea lucrărilor agricole. Succese însemnate au obținut și întreprinderile agricole de stat din județele Ilfov, Teleorman, Timiș, Prahova, Tulcea, Constanța ș.a.

Persistă însă destule lipsuri în organi-

zarea campaniei de primăvară în unele județe. Cu toate că vremea s-a încălzit în întreaga țară, pînă la sfîrșitul lui martie în județele Brașov, Botoșani, Covasna, Harghita, Vaslui, lași lucrările agricole erau mult întîrziate. Se știe că legumicultura a fost deficitară în anul 1967, fapt pentru care unitățile agricole au luat o serie de măsuri pentru ca în 1968 acest neajuns să fie înlăturat. Dar în județele Argeș, Brașov, Caraș-Severin, Mureș, Dîmbovița s-au semnalat evidente rămîneri în urmă la plantatul și semănatul legumelor. Situația aceasta trebuie grabnic îndreptată de unitățile agricole în cauză, fără să se aștepte vreo circulară de la direcțiile agricole sau uniunile cooperatiste.

În ultimele zile, în unele județe a început semănatul porumbului. Nu este cazul să mai amintim despre însemnătatea majoră a culturii porumbului pentru eco-

nomia națională. Este necesar ca la semănatul porumbului să fie mobilizate toate forțele, pentru ca această lucrare să fie realizată la vreme și în bune condiții agrotehnice.

Avînd în vedere faptul că rezervele de apă în sol nu sînt prea mari, specialiștii din unitățile agricole trebuie să indice adîncimea la care trebuie semănat porumbul. Se cere, de asemenea, ca sub directa îndrumare a specialiștilor sistemele de irigație să fie urgent puse la punct, să funcționeze ireproșabil, pentru ca «ploile» la comandă să înceapă cu mult mai devreme ca anul trecut. Acum, cînd se seamănă boabe de aur din care vor crește păduri de porumb, nu poate fi risipit nici un ceas bun de muncă.

E ora semănatului porumbului. S-o folosim din plin!

G. MINIȘAN

Pregătirea solului pentru cultura porumbului se desfășoară din plin.

VOM PRODUCE AGAR-AGAR

În primăvara aceasta, nava de cercetări marine a stațiunii «Grigore Antipa» de la Mamaia — pescadorul «Marea Neagră» — va ridica ancora îndreptîndu-se spre larg pentru noi investigații în legătură cu găsirea celor mai bune posibilități de valorificare a resurselor marine. E vorba, între altele, de a se stabili în mod științific speciile de pește ce pot fi pescuite în Marea Neagră, epocile optime, cantitățile și, bineînțeles, locurile cele mai favorabile.

În actuala campanie de cercetare, atenția specialiștilor se îndreaptă și spre o altă bogăție a Mării Negre: alga *Phlopora*. Este vorba de o iarbă marină din care se extrage faimoasa substanță agar-agar, foarte necesară în industria alimentară ca liant pentru diverse produse (dulceturi, înghețată, lactate etc.). Acest liant este solicitat în întreaga lume întrucît se produce în cantități mici.

Zona în care poate fi recoltată *Phlopora* se află în largul mării, în dreptul gurilor Dunării, la circa 60 mile de coastă, unde ea crește la adîncimea de 40-50 metri.

Locul acesta a mai fost investigat și altă dată de cercetătorii noștri. De data aceasta, așa cum ni se spune la Stațiunea de cercetări marine de la Mamaia, se vor stabili la fața locului posibilitățile practice de recoltare a algelor producătoare de agar-agar, cantitățile ce pot fi valorificate, mijloacele de transport etc. Se preconizează, pentru prelucrarea lor, înființarea unei stații pilot la Sulina, urmînd ca în viitor această operație să se facă în larg, pe o navă specială, chiar o dată cu recoltarea.

Cercetări mai largi în legătură cu valorificarea algelor marine se fac și la Institutul de cercetări alimentare din București sub egida căruia se desfășoară, de altfel, și activitatea Stațiunii de cercetări marine de la Mamaia.

B. SURU

UNDE DUNĂREA SE UNEȘTE CU MAREA

În apropierea satului de pescari Sf. Gheorghe, acolo unde Dunărea se întîlnește cu marea, s-a înălțat un nou far pentru navigație. El este construit din mai multe tronsoane de oțel inoxidabil și are o înălțime de peste 50 de m. Fasciculul de lumină al farului de la Sf. Gheorghe poate fi văzut de navigatori, de pe mare și de pe Dunăre, pe o distanță de aproape 34 km.

Se știe că uriașele cantități de aluviuni aduse de bătrînul fluviu — circa 60 milioane tone anual — smulg mării importante suprafețe. Datorită acestui fapt, vechiul far de la Sulina, construit în 1802 lîngă malul mării, a rămas acum doar un element decorativ, la peste 8 km depărtare de coastă. De aceea la gurile Dunării se lucrează la prelungirea digurilor de protecție a guri canalului Sulina — diguri care înaintează în fiecare an cu zeci de metri. Pentru aceasta, aici, la bara Sulinei, se transportă și se scufundă pe traseul viitoarelor diguri uriașe fascine (saltele din împletituri de salcie) cu o suprafață de 800-900 mp fiecare, ce sînt fixate cu pari din lemn și bolovani mari de piatră pe fundul mării. Peste acest «pat» se construiește apoi digul.

I. BRATU

«BONJOUR ROUMANIE!»

România este considerată drept sora latină a Franței. De ce?

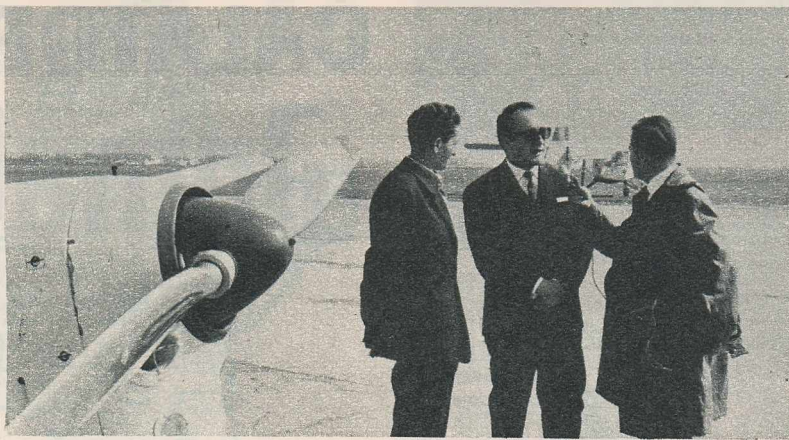
Nu, dragi cititori, nu vă grăbiți să formulați răspunsul. Întrebarea ține, într-adevăr, de un concurs. Dar... suflatul este interzis... Pentru a putea participa la concursul la care ne referim în rîndurile de față, ca primă condiție, trebuie să te fi născut între 1 ianuarie 1950 și 31 decembrie 1953, să fii elev (sau elevă) și să trăiești în Franța.

Așadar, în zilele care au mai rămas pînă la sfîrșitul lunii aprilie, elevii francezi — în vîrstă de 15, 16, 17 sau 18 ani — care candidează la concurs caută cu înfrigurare material bibliografic pentru a da răspunsul exact la toate întrebările. Candidații sînt supuși unor probe, între care multe destul de dificile. Bunăoară, identificarea unor fotografii sau reconstituirea decupajelor ilustrate reprezentînd ansambluri arhitecturale românești, decupaje din care participații la concurs trebuie să alcătuiască un întreg, să-l numească și să-i precizeze amplasamentul. Toate întrebările au drept scop «cunoașterea acestei frumoase țări» — care este România — după cum precizează în regulament organizatorul concursului: touring club de France. Cele opt premii decernate cîștigătorilor reprezintă o excursie gratuită în țara noastră de care vor beneficia opt elevi.

Între 2 și 21 iulie 1968, laureații concursului vor putea deci să-i spună țării noastre, de aproape, «bonjour Roumanie!» Și, în afară de confruntarea cunoștințelor lor cu cea ce vor vedea aieva la noi, elevii francezi sînt așteptați cu surprize, pe care le pregătesc, de pe acum, viitoarele gazde. Dar, fiind surprize, firește, nu avem dreptul să le deconspirăm.

Violeta IENICERU

În urmă cu doi ani am publicat o fotografie reprezentând animalele de experiență ale doctorului Stelian Ivașcu de la Sanatoriul Balotești, care punea la punct tehnica operatorie în autogrefa pulmonară. În februarie a.c. am relatat prima intervenție pe om a aceluiași talentat chirurg, urindu-i pacientului — Vasile Nicolcescu — grabnică însănătoșire. Iată-l pe Vasile Nicolcescu (stînga) pe aeroportul Otopeni, lingă avionul care l-a dus acasă, la Constanța, însănătoșit.

ÎNCEPÎND CU ABECEDARUL

Au luat drumul tiparului manualele pentru viitorul an școlar. Îmbunătățirea lor, sub toate aspectele, preocupă intens întregul nostru corp profesional. Desigur, problemele majore de alcătuire a acestor călăuze ale elevilor nu pot fi rezolvate cit ai bate din palme, e nevoie nu numai de dezbateri profunde și la obiect, ci și de timp. Totuși unele aspecte, deși pot apărea mărunte, au în realitate o adîncă semnificație și trebuie puse la punct fără întîrziere. E vorba de numeroase greșeli ale actualelor manuale aflate în librării. Citeva exemple:

La pagina 72 a abecedarului scrie, în loc de «mulți fragi», «multe fragi». Iată și o pagină din manualul pentru clasa a V-a, pagina 22: în bucata de lectură «Pupăza din tei» citim: «I-a (subl. ns.) ad-o încoace la moșul s-o drămăluiască!» — în loc de: «Ia ad-o-ncoace la moșul s-o drămăluiască!»

O observație pe marginea unei lecții din manualul de clasa a VI-a: la pagina 61, un fragment din Al. Odobescu — «Pe plaiurile Bisocei» — se încheie cu următoarea trimiteră... la sursă: «Din vol. Pseudo-kinigeticos», Ed. tineretului, 1959».

Așadar, titlul celei mai importante scrieri a lui Odobescu este stilicit fără milă. Semnalînd greșeala, profesorii de limba română au apelat la diverse surse pentru a indica elevilor titlul corect. Constatarea merită să fie relatată. Titlul acestei capodopere a literaturii române e scris în felurite chipuri, atît în edițiile de opere apărute în diferite edituri cit și în lucrări ale unor specialiști închinatăe lui Odobescu. Astfel, D. Păcurariu în broșura sa «Al. I. Odobescu» (Ed. tineretului) scrie: «Pseudo-Kynegeticos» (v. pag. 77), Ion Rotaru în lucrarea «Analize literare și stilistice» (Editura di-

dactică și pedagogică) scrie: «Pseudokinegeticos» (v. pag. 180). În lucrarea lui Tudor Vianu «Despre stil și artă literară» (Ed. tineretului) stă scris: «Pseudo-Kinegeticos» (v. pag. 133).

Să răsfoim mai departe manualele? Renunțăm. Fiecare manual conține destule greșeli. Iată de ce cred că o discuție despre îmbunătățirea manualelor trebuie să înceapă... de la abecedar.

Ana CĂTĂLIN
directoare la Școala generală nr. 78
București

DE LA IUSTINIAN

Oltina, o veche localitate situată pe malul dobrogean al Dunării, între Cernavoda și Ostrov, se află chiar pe locul cetății romane Altinum.

O parte dintre locuitorii acestei comune se ocupă cu arderea cărămizilor cu care sînt aprovizionate șantierele de construcție din orașele și satele dobrogene. Despre cărămidarii de aici se știe că și-au moștenit meseria din generație în generație, dar nu se știe că meseria lor își are originea chiar din primele secole ale erei noastre. Aceasta pînă de curînd, cînd tinărul arheolog constănțean Mihai Irimia a descoperit la Oltina trei cuptoare de ars cărămidă și obiecte de ceramică folosite în secolele V și VI. Cu acest prilej s-au găsit urme deosebit de interesante în legătură cu arta ceramicilor locali din antichitate și din evul mediu.

S-a mai stabilit că la Altinum, azi Oltina, era în secolul VI, pe vremea cînd împăratul Iustinian încerca să restabilească puterea Imperiului roman, un important centru de fabricare a cărămidilor necesare refacerii vechilor cetăți.

B. ALEXE

PILULE

Pe bd. 1 Mai pot fi văzute circulînd la orice oră noile tipuri de I.M.S. «încărate» aparținînd întreprinderii de electricitate București. Ingenioasă inovație nu este — cum ar fi predispuși să o creadă ageamii! — o perfecționare tehnică, ci o șmecherie administrativă. Prin simpla aplicare (formală) a unor scări metalice pe capota turismelor I.M.S. — destinate transportului de persoane — acestea pot fi încadrate ca autoutilitare și beneficia de un consum nelimitat de benzină.

Ar trebui identificați fără întîrziere autorii inovației pentru a li se aplica binemeritatele drepturi de autor!

Onor serviciul special 05 al P.T.T.R. nu primește pentru apeluri telefonice între orele 4,30 și 7 dimineața decît pe bază de abonament.

Pe marginea acestei iscusite măsuri se pot deduce două învățăminte:

1) Abonații să-și planifice lunar toate plăcerile neprevăzute și toate bolile ce reclamă un tratament la ore fixe — pe care nu le au dar le-ar putea contracta în luna următoare.

2) Fiecare posesor al unui telefon să se aboneze anticipat pentru un apel zilnic între orele 4,30 și 7, măsură de precauție ce ar putea să corespundă o dată și o dată unei

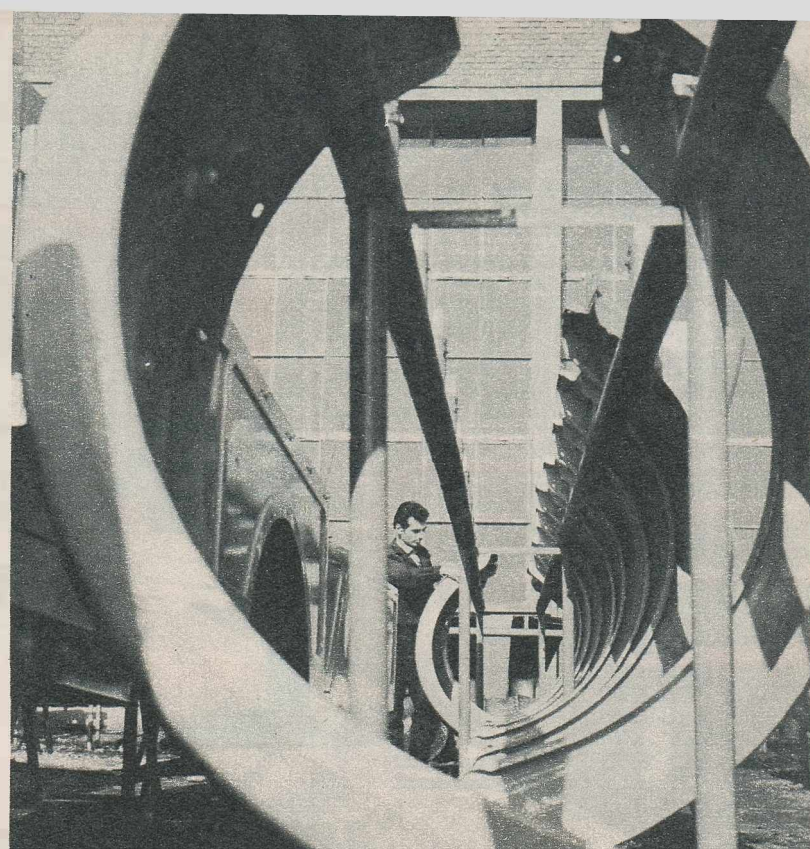
nevoi pe care nu l-a tăiat capul să o prevadă din vreme.

Ar mai exista și al treilea învățămînt, pentru telefoane: să se răspundă solicitărilor abonaților la orice oră și de cite ori e nevoie. Dar prea ar fi simplu și frumos!

În cutiile cu rezerve de autosifon continuă să se găsească cite una-două capsule goale. Cit va mai dura neglijența aceasta care face nervi și pagubă celor care au avut încredere în autosifoane?

Pe bună dreptate I.I.S.-Electroaparataj nu mai fabrică întrerupătoare și comutatoare INTENC pentru că s-au dovedit de calitate necorespunzătoare. Însă nu fabrică nici altele noi, de bună calitate. Ca urmare, la miile de apartamente existente, care au instalații electrice încorporată în tencuială, de cite ori se defectează comutatoarele și întrerupătoarele — și se defectează mereu — trebuie spărți pereții pentru a putea fi montate șaltere obișnuite. Halal treabă!

M. MÎRZA

Sînt binecunoscute autovehiculele fabricate la uzina mecanică «Muscel» din Cimpulung. Datorită unor calități care le fac utilizabile mai ales în condiții grele de drum, ele sînt foarte mult solicitate.

În fotografie: un aspect dintr-o hală a uzinei muscelene în care sînt fabricate aceste mașini.

SPORT

PUNCTE DE VEDERE

Cu două săptămîni în urmă cînd, în pauzele unor jocuri de fotbal, am văzut un grup de atleți invadînd pista stadionului pentru a-și disputa un anonim trofeu ori poate nici măcar atît, mi-am zis că reinvie frumoasele obiceiuri ale unor ani nu tocmai îndepărtați și am fost pe punctul de a face loc, în colțul sportiv al «Flacării», unor cuvinte de laudă. Dar... am întîrziat. O singură săptămîină! După care aveam să constat că m-aș fi grăbit zadarnic. Fusese doar o întîmplare care nu s-a mai repetat sau poate (cine știe?) un compliment pentru atleții români care, în aceeași zi dacă nu mă înșel, cîștigau la Istanbul șase dintre cele opt titluri balcanice aflate în disputa sportivă.

Acest fapt, mărunt în aparență, mă determină să pun în discuție un altul mai important: cine anume trebuie să se preocupe de aspectul propagandistic al unui program sportiv?

Întrebarea poate părea naivă în exprimare sa nudă. Dar nu este în realitate, pentru că, dacă trebuie să fim de acord că acel club care organizează, în calitate de gazdă, o întîlnire sportivă de mai mare interes, cum este cazul celor de fotbal (A, B și chiar C pentru unele orașe mai mici), trebuie să aibă latitudinea de a stabili condițiile (în limitele regulamentare), nu putem omite un alt adevăr: de propagandă unor sporturi (mai cu seamă de a celor olimpice!) e bine să se preocupe federațiile și consiliile județene pentru educație fizică și sport.

Orizontul gazdelor este de cele mai multe ori foarte limitat, chiar cînd acestea sînt cluburi mari și de tradiție. Sîmbătă după-amiază, de pildă, Steaua, scăpată de grija cuplajului, n-a găsit de cuviință să includă în programul sportiv de la București un meci de rugbi de mare atracție: Grivița roșie-Steaua,

care ar fi adus și beneficii materiale, deoarece există în Capitală citeva mii de spectatori fideli sportului cu balonul oval.

Cînd la meciul din toamnă, de la Pitești — F.C. Argeșul-Ferencsvaros — am văzut, în pauză, și citeva probe atletice, am înregistrat cu satisfacție reacția celor mai mulți spectatori, dintre care unii — să nu vi se pară de necrezut — asistau prima oară la o astfel de întrecere.

De ce nu se procedează întocmai și la Arad ori Craiova?

Poate pentru că nici la București, de unde se așteaptă de obicei tonul bunelor maniere, acesta nu se face auzit. Nu se crede totuși că a anume coordonare se impune începînd de la nivelul asociațiilor și cluburilor (și al celor școlare) pînă la cel al federațiilor, C.J.E.F.S. și C.N.E.F.S. cînd este vorba de a servi popularizării sportului?

Cine n-ar fi salutat cu simpatie, în aceste zile de vacanță, o repriză de gimnastică, a unor școlari, o partidă de oină sănătoasă, o urmărire pe biciclete, o cursă hipică, dacă cu atletismul și rugbiul se pare că este mai greu să se încerce?

Dacă iubitorii sîu responsabili activității sportive (categoriile care nu se suprapun în mod obligatoriu — din nefericire) privesc cum crește și la noi, ca pretutindeni, concurența «industriilor distracțiilor» și a televiziunii, de ce nu încearcă să-și rețină pasiunea oferindu-le ceva în plus față de obișnuitul joc duminical de fotbal?

În fiecare din cazurile amintite — știu bine — organizatorii trebuie să răspundă.

Dar pe ansamblu cine s-o facă oare?

Em. VALERIU

ÎN CURÎND „FLACĂRA“ în haină nouă!

CĂLĂTOR Jumăl

Olarii de la Oboga Balșului înscriu în cronica contemporană a locurilor o mărturie certă despre străvechile origini ale artelor. Dar mii de alte dovezi atestă că ținutul e locuit, într-o neîntreruptă continuitate, încă din îndepărtate ere ale antropogenezei.

La Stoicănești, un tânăr profesor de istorie e pe cale să deschidă un muzeu local pe baza unui inventar din care cele mai vechi piese au vârsta primelor începuturi ale civilizației pietrei. La Slatina, așezare care împlinește 600 de ani de istorie documentară, specialiștii localnici au arătat că de fapt vechimea așezării coboară cu mult mai adânc în trecut decât ar rezulta din documentele scrise (un act al domnitorului Vlaicu-Vladislav, de la 1368, fiind cel mai vechi cunoscut) și că o așezare paleolitică a precedat aici pe cea neolitică, bogat atestată de o serie de cercetări întreprinse mai demult în Valea Sopotului. Fiind cel dintâi oraș medieval de pe

De 4 ori ecuatorul terestru — aceeași e lungimea cablului ce s-ar putea face din aluminiul produs într-un singur an de aceste moderne agregate.

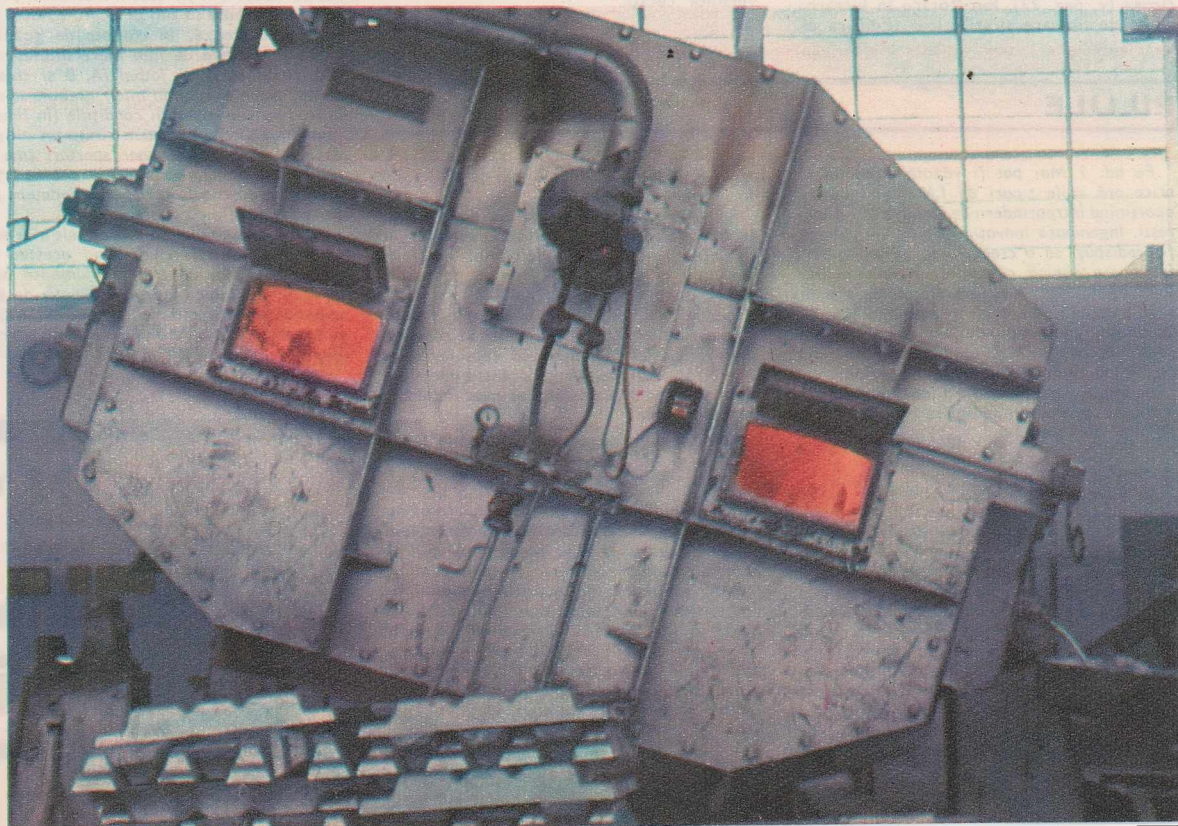

Sub cupola de sticlă a serelor din Scornicești se pregătesc recolte care aduc țăranilor cooperatori venituri de sute de mii lei anual.

■ Noile obiective arhitectonic—edilitare cu care se ocupă în acest an constructorii Caracalului sînt în număr de 15 și valorează în total 9 000 000 lei. Amintim că acest oraș are 97,7 ha de parcuri și grădini. Cît privește renumele său de centru al industriei alimentare, e de ajuns să arătăm că în acest al doilea an de existență a fabricii locale de conserve marca acesteia va figura pe un număr de cutii metalice și borcane cu un conținut total de 22 500 tone conserve.

■ Recent, la Cooperativa de consum din Stoicănești au fost aduse două camioane cu televizoare care s-au vîndut... ca piinea caldă. Strănepoții celor 10 țărani condamnați la moarte în 1907 lucrează azi într-o cooperativă agricolă de producție care are un fond de bază de 18 560 547 lei.

■ În județul Olt funcționează 383 școli de cultură generală, 12 licee, 4 licee de specialitate și 9 școli profesionale. În total, 80 000 elevi. Fiecare al șaselea locuitor cunoaște «pe viu» emoțiile extemporalelor și examenelor.

IOUĂ:

de milion de creatori pe Olt

Reportaj de Nicolae RĂDULESCU
Fotografii de S. STEINER

stînga Oltului, Slatina a fost și prima reședință de județ.

Coborînd de sub dealurile Vedei, într-un unghi aproape constant, pe stînga Oltului, județul se mărginește la sud cu Dunărea. Acolo, cu două milenii în urmă, meșterii daci au clădit o cunoscută cetate (Sucidava) și o șosea de calcar pe care, în cîteva puncte, circulă și azi vehicule echipate cu anvelope pneumatice.

Cînd porneau la drum spre tirguri și iar-maroace, în căruțele lor cu coviliri încărcate cu oale, bătrînii obogeni treceau pe la marginea Slatinei, exact prin mijlocul dreptunghiului de 40 ha unde a fost amplasată în zilele noastre citadela aluminiului românesc. Mi s-a spus că un urmaș de-al lor, pionier, un maestru artizan în devenire, ar fi realizat, în glazură, profilul unei admirabile păsări albe care ar putea fi adoptat ca emblemă pe frontispiciul marii uzine. Dar avînd deocamdată alte treburi, metalurgistii Slatinei au aminat studiul propunerii. Poate pînă cînd vor ajunge să producă 100 000 tone de aluminiu pe an, ceea ce, date fiind producția actuală de 75 000 și ritmul alert în care se lucrează la mărirea capacității, nu va întîrzia decît cel mult pînă în 1970. Între timp, metalul rafinat în cuptoarele lor va ajunge ca, sub forma unui cablu (imaginar) gros de 1 cm, să lege pămîntul cu luna de 28 de ori.

*

În trecut, industria n-a putut prinde rădăcini în actualul județ Olt după cum nici ogoarele nu dădeau totdeauna rod bogat, pămîntul fiind, după calificative azi depășite, nu tocmai bun pentru agricultură. Și iată că în anul 1968, 13 întreprinderi industriale (din care 4 de importanță republicană) înscriu în bilanțul economiei județului o producție globală de aproape un miliard și jumătate lei anual, în timp ce recoltele de pe cele 440 000 ha teren arabil depășesc valoarea celor mai ridicate producții agricole obținute aici pînă în anul 1950. Cu aceasta începe, de fapt, istoria contemporană a județului Olt. Aproape o jumătate de milion de oameni, locuind în 4 orașe și 136 de comune, imprimă locurilor o fizionomie aparte, adăugînd prin munca lor o pagină nouă la cronica veche a județului.

Așa cum sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu în expunerea prezentată la încheierea lucrărilor Consfățuirii cu primii secretari ai comitetelor județene de partid și primii vicepreședinți ai comitetelor executive ale consiliilor populare județene, «hotărîtor pentru înfăptuirea măsurilor stabilite de Congresul al IX-lea și de Conferința Națională, pentru asigurarea mersului rapid înainte în toate sectoarele societății socialiste, este felul în care organele de partid și de stat, organizațiile de partid, comuniștii vor ști să muncească, să-și ducă la îndeplinire sarcinile ce le revin».

În județul Olt primele realizări ale organelor de partid și de stat județene arată că premisele unei activități rodnice au fost de

● METAFORĂ ÎN GLAZURĂ DE OBOGA ● ALUMINIU, UZINE ȘI FLORI ● CE ȘTIAM ȘI CE ȘTIM DESPRE CARACAL ȘI CORABIA ● CÎND MANUALUL DE GEOGRAFIE E DEPĂȘIT DE VIAȚĂ ● MITUL SĂRĂCIEI PODZOLULUI

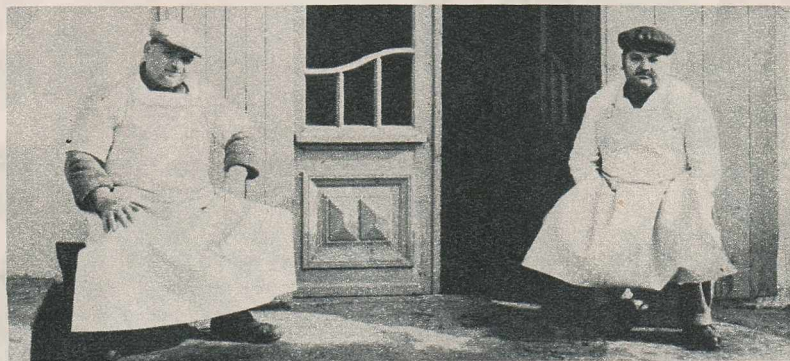
la început temeinic și multilateral asigurate.

În afară de cetatea «păsării albe» de la Slatina (unde bauxita se transformă zilnic în 175 de tone din cel mai ușor și mai mult utilizat dintre metalele cunoscute), pe stînga Oltului au mai apărut și continuă să se ridice cîteva fabrici și uzine mari.

La *Caracal*, o fabrică de conserve de legume și fructe... Ce se putea spune, pînă nu demult, despre acest oraș? Că e al florilor, parcurile și scuarurile lui transformîndu-se, primăvara, printr-o lăudabilă tradiție păstrată pînă azi, într-un adevărat eden al policromiilor vegetale. Că locuitorii lui doreau un teatru cu stagiune permanentă, avînd la dispoziție o clădire adecvată, opera unui arhitect austriac din secolul trecut, și alta,

riale care cereau cu insistență o rapidă punere în valoare.

Iată și *Balșul*, micul orașel de altădată despre care Nicolae Iorga, în trecere pe aici (după ce înregistrase în memorialul său «streața obosită a vechilor felinare gîrbove» din Slatina), se întreba dacă n-ar fi cumva totuși un șat mai mare, negăsindu-i nici una dintre trăsăturile unei așezări urbane. Orașul se profilează tot mai mult ca centru industrial. Uzina de reparații de tractoare și utilaje agricole, recent intrată în producție, are o capacitate de 6 000 unități convenționale (tractoare și motoare de tractor) pe an, la care se adaugă recondiționarea și confecționarea, în aceeași unitate de timp, a peste 15 000 tone de piese pentru diferite mașini

Măcelarii din Slatina n-au oră de vîrf la toate orele. Și ce bine e să te odihnești puțin după ce ai hrănit un cartier întreg!

nouă, ridicată în ultimii ani. Pasiunea pentru artă agită aici spiritele în favoarea unei ample acțiuni de extindere a pinacotecii locale, începută în 1947 printr-o donație a pictoriței Hortensia Lecca și îmbogățită printr-un număr de lucrări din colecția Marius Bunescu reprezentînd cîțiva maeștri ai picturii din secolul XX între care Verona, Iser, St. Dumitrescu și Ghiață. Toate acestea sînt reflexul unei inscrieri rapide pe orbita urbanismului modern operate de tot mai pronunțatul caracter industrial pe care îl capătă orașul.

Corabia? Un port dunărean «care murea» — ca să utilizăm expresia unui cunoscut reporter oltean — și cam atît. O fabrică de zahăr concepută în spiritul celei mai moderne tehnici, capabilă să prelucreze, în prima etapă (trimestrul IV a.c.), 3 000 de tone de sfeclă în 24 de ore și noua tăbăcărie minerală — 40 tone produse finite pe zi, capacitate proiectată — iată obiectivele industriale care au pus și aici amprenta vieții contemporane, atrăgînd în industrie resurse umane și mate-

agricole. Tot aici, o fabrică în curs de construcție va produce anual — din oțelul Hunedoarei, Reșiței și Galațiului — 50 000 de osii de vagoane pentru calea ferată, ceea ce subliniază o tradiție a acestui centru «contaminat» de vecinătatea unuia dintre cele mai importante noduri feroviare din țară, orașul *Piatra Olt*. În rețeaua acestui schelet industrial, petrolul subsolurilor oltene și-a încrustat și el semne distincte, transformînd într-o manieră inedită peisajul tradițional al dealurilor din nordul județului. Nenumărate sonde, transpunînd în balansul continuu al pompelor canadiene «un balet al aurului negru» (expresia aparține unui tînăr confrate care scrie la ziarul «Oltul», foarte tînăr și el), și toate celelalte elemente ale unui veritabil tînut al petrolului (Schela Ciurești dispune azi de instalații complexe de tratare a șteiului, de desalinare și dezbenzinare) arată călătorului mai vîrstnic că unele dintre afirmațiile manualului după care a învățat geografie la școală s-au perimat, rămînînd dintr-o dată fără suport în realitate. E cazul,

de exemplu, cu următoarea aserțiune, de altfel înscrisă de geografii generațiilor trecute sub denumirile multor altor județe: «Economia județului Olt este exclusiv agrară, subsolul fiind sărac în alte resurse».

*

Se spunea și despre sol cam același lucru. Podzol, sărătură. Rareori recoltele a două veri consecutive se întimplă să fie bune și prea puțin din produsul ogoarelor rămînea în hambare.

Ce se constată azi? Că pămîntul județului de pe Olt are resurse imposibil de comparat chiar cu cele mai optimiste previziuni făcute în urmă cu două-trei decenii. La Scornicești, țărani cooperatori au construit 8 ha de seră. Patru dintre ele au și dat primele recolte de legume timpurii, adăugînd la bilanțul anului trecut un venit de 3 256 000 lei. Serele acestea, amplasate pe un teren nu prea generos din Lunca Piscanilor, dovedesc (dar nu numai ele) că pămîntul poate produce mult dacă-i lucrat cu rîvnă și chibzuință. Cooperativa agricolă de producție din Strejștii de Jos, sat cu 1 400 de familii, cultivă, între altele, 50 de ha de legume pe un teren altădată foarte slab productiv. Iar exemplele s-ar putea înșira pe multe pagini. Marile cooperative agricole milionare, între care și cea de la Stoicânești, cea mai veche din județ, distinsă cu Ordinul Muncii clasa I, au spulberat definitiv mitul pămîntului neroditor. Cooperatorii olteni construiesc azi din venituri proprii clădiri de școală (ca cea de la Tătulești, cu 8 săli de clasă dispuse pe două nivele, în valoare de 600 000 lei), cîmine culturale, case de nașteri și dispensare. Oare manualele de geografie au operat modificările corespunzătoare la ceea ce spuneau pînă nu demult despre teritoriul județului Olt?

Poposesc într-un atelier de olar, la Oboga. Se află aici, în talgerele de lapislazuli și-n ulcioarele care sînt păsări stilizate (poate din familia acelor păsări măiestre cu care Brâncuși a cucerit, pentru prestigiul artei românești, o faimă încă neegalată) semnele clar exprimate ale unor resurse de energie și sensibilitate ce nu puteau să nu dea roade pe multiple planuri. «Triunghiul călușarilor», reprezentat de trei sate: Optași, Colonești și Sirbii Măgura (ce-și dispută faima de a avea cele mai bune echipe de dansatori din județ), și numele unci copile, Mariana Catrina (12 ani) care a deschis la Piatra-Sat o expoziție de desene inspirate din lumea legendelor auzite de la bunici, trebuie înscrise în acest tablou foarte sumar al cîtorva elemente de viață din județul Olt. Dar cîte altele nu-și așteaptă rîndul la consemnare? O monografie cu ample descinderi în intimitatea preocupărilor cotidiene din care se nasc, pe meleagurile oltene, uzine, opere de artă și recolte bogate, ar răsplăti generos efortul celor ce s-ar încumeta s-o facă.

Însă cum să cuprinzi într-o singură imagine strădaniile atît de multiple ale unei jumătăți de milion de creatori?

Frumoasele costume din ținutul Balșului și câteva dintre frumoasele care le poartă.

Există cititor care să ne ceară explicații abundente la aceste fotografii? Opoziția lor e suficientă. Contrastele dintre ele sfidează explicațiile, eventualele cuvinte ar friza topica abecedarului sau a primelor lecții din manualele pentru limbi străine:

Aceasta e o femeie cu copilul ei — aceea e o femeie cu copilul ei.

Acesta e un soldat american rănit — aceasta e o domnișoară la un concert al Beatlesilor.

Aceștia sînt doi îndrăgostiți — aceia sînt oameni din Hanoi.

Acela e un om torturat — acesta e un copil nou-născut.

Aceștia sînt oameni vii pe front — aceia sînt oameni vii, la mare.

Cu cît vom fi mai concisi, cu atît vom fi mai aproape de spiritul limbii pe care acest manual ne propune s-o învățăm din nou. E o limbă veche, foarte veche, Biblia și tragedia greacă o cunoșteau, secolul 20 s-a prefăcut c-o uită considerînd-o ca o expresie prea vulnerabilă a slăbiciunilor noastre sufletești, a «sentimentalismului nostru melodramatic». E limbajul strigătelor patetice, vocabularul patetic, patosul, acel «esperanto» imprudent și impudic al glasului cutremurat de contrastele tragice ale existenței. Melodrama e a artei, viața nu e melodramatică, ci patetică. Manualul din care sînt extrase aceste fotografii puse față-n față fără teamă sau pudoare vrea să ne alfabetizeze întru patetism. Nimeni nu are de ce să se simtă rușinat.

Mai greu ne va fi să traducem pe românește titlul acestei cărți cu cuvinte puține și multe «poze». Apărută în Statele Unite, cartea se numește în engleză: «And — or». Adică: «Și — sau». Dar ce înseamnă «și — sau»?

«Și» — ar fi continuitatea gesturilor omenеști, a mișcărilor noastre. Mecanica. Fluidul. Poate chiar stereotipia. Un bărbat urlînd de durere și o domnișoară urlînd de entuziasm pentru Beatlesi au — ată — același rictus al feței, aceeași expresie a gurii. Aceeași poziție — iat-o: cu capu-n jos — «leagă» măsurarea unui nou-născut cu tortura la care e supus un patriot luptător vietnamez. Aceeași privire, același gest, același fluid se nasc între o femeie și copilul ei, fie că rătăcesc pe cîmpurile arse de bombe americane fie «dincolo», în paradisul unui apartament confortabil vegheați doar de o pisică.

«Sau» — e drama. Modificarea. Adîncul. Condiția alternativă: război sau pace?; e războiul odios din Vietnam care face imposibilă orice pace a conștiinței americane; e pacea, care face insuportabil orice război, și mai ales acesta — «nu întîmplător toate fotografiile de război sînt din Vietnam» se subliniază în prefața cărții. E coșmarul Statelor Unite ale Americii, marea lor vină în fața omenirii. Doi îndrăgostiți se ascund, la mare, de privirile celor indiscreți și — iată — simultan, acolo, la Hanoi, alți oameni se ascund în «adăposturi individuale» din pricina barbarelor bombardamente americane. În declicul de o secundă al confruntării dintre război și pace, dintre iad și rai, strigătul patetic se înalță ca o rachetă, luminînd pînă departe întregul front sufletesc, cu toate tranșeele lui de comoditate, egoism și nepăsare. «And — or» întrebă deschis milioanele de americani: mai puteți să vă iubiți pe plajă cînd oameni ca și voi sînt măcelăriți în Vietnam? Și mai puteți asculta pe Beatlesi cînd «marinieri de-ai noștri» urlă de durere îngrozită la Khe-Sanh? Vă mai puteți juca prin valurile mării cînd însingurăm mari platouri, riuri ale Parfumului și cîmpii nevinovate? Această nebunie nu se poate sfîrși?

Întrebări mari, fundamentale. Robert Kennedy socotește cartea «profund emoționantă, demonstrînd mai limpede decît orice cuvînt scris anormala și tragică inconsistență a existenței noastre». Senatorul Fullbright apreciază că această carte cu poze «ne interesează pe toți». Spiritele puternice nu se feresc niciodată de marile întrebări, de răscolitoare întrebări. Prins în jocul atîtor complexități, captivat de înțelegerea atîtor nuanțe, omul are nevoie din cînd în cînd de contraste puternice, de șocuri violente, de imagini «schematicе» — fie și «didactice», ca ale abecedarului — care să-l trezească, să-l mențină treaz și limpede.

C. RADU

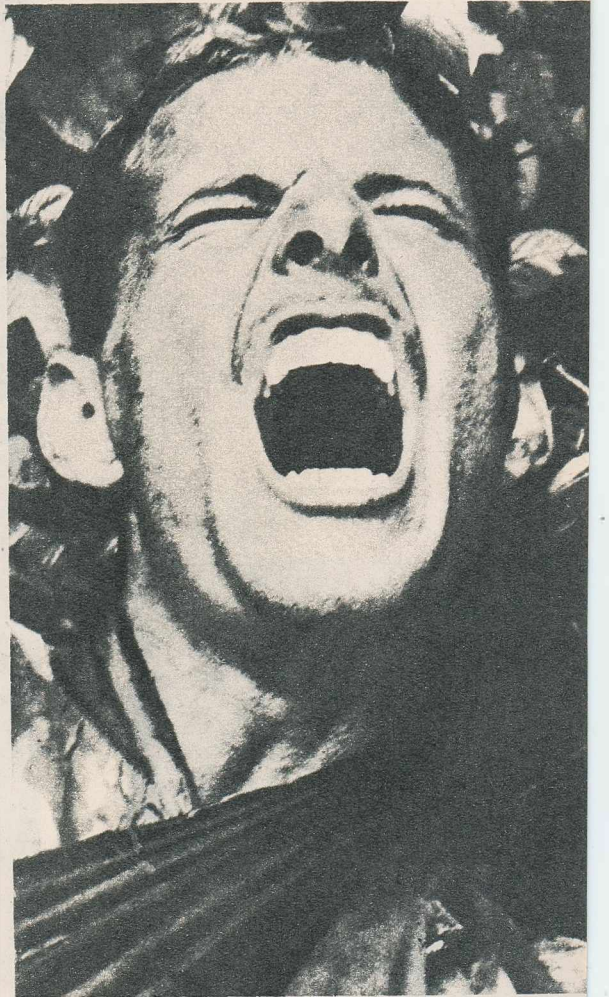

ABEC

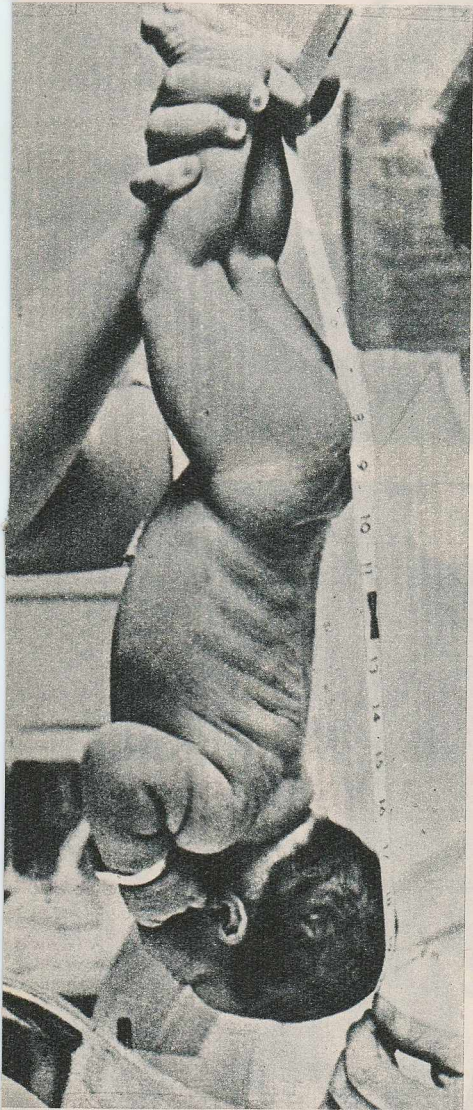

EDAR

ABECEDAR

MĂSEAUA ȘI CLEȘTELE

de Eugen FRUNZĂ

Ieri un amic îmi povestea cum l-a cunoscut pe Mitache în postură de dentist.

Stătuse bietul om la rînd, chinuit de o măsea ucigașă. Cînd să intre și el pe ușa izbăvirii, Mitache tocmai ieșea din cabinet. Lipsi cîteva minute și se întoarse însoțit de o duduie grațioasă. Ușa se închise la loc și pacienții rămăseră să mai aștepte. Peste cîtva timp duduia plecă triumfătoare, iar Mitache — după ce dispăru iarăși din cabinetul său — se întoarse întovărășit de un domn cu ochelari fumurii și cu pași legănați. De data asta pacienții scoaseră un murmur de nemulțumire, pe care Mitache se prefăcu a nu-l auzi. Dar cînd procedeul se repetă și a treia oară, amicul meu — cap de rînd — cuteză să formuleze un protest. La care Mitache, turios:

— Ce vrei, dom'le? Ce nu-ți convine?

— Păi vîd că introduceți alte persoane...

— Și d-ta ce treabă ai? Ești în control?!

— Bine, dar...

— Nici un dar! — i-o tăie Mitache și îi trînti ușa în nas.

Căci Mitache nu se lasă călcat pe bătătură. Cînd întîmplarea face să fie dentist, dîmnealui știe să-și apere autoritatea și nu uită să privească măselele pacienților prin parbrizul viitorului «Renault».

— Am pierdut vreo trei ore și am plecat cum am venit, mi se plîngea amicul. Retuza pur și simplu să mă primească. Trecea ostentativ peste mine și îi chema în cabinet pe alții, sosiți mai tîrziu. Inchipuie-ți ce purtare! A trebuit să caut alt dentist ca să-mi scoată nenorocita de măsea.

— Zi Mitache și nu te necăji — i-am răspuns consolator. Să-ți spun eu una fără măsele, însă cu haz și cu necaz. Un amic din provincie, avînd nevoie de o adeverință de la o instituție bucureșteană în care lucrase mai de mult, se gîndi să i se adreseze prin poștă. Trimise deci o cerere și se puse pe așteptat. Nici un răspuns! Mai trimise una, mai expedie și a treia. Nimic! Atunci îl rugă pe un văr domiciliat în Capitală să se intereseze de soarta celor trei petiții. Vărul îi răspunse numaidecît: «Funcționarul în cauză, unul Mitache, nici nu vrea să discute cu mine, cîcă să aștept și să nu-i bați capul!»

«Bine-bine, să aștept, dar pînă cînd?!» își zise amicul. Luă trenul și veni la București. Între timp însă Mitache se transferase în altă parte, iar funcționarul numit în locul lui încă nu-și luase postul în primire. Amicul mai scrisese o cerere, o lăsă la registratură și se întoarse acasă cu moralul măi ridicat. Oricum, scăpase de un adversar. Trece însă o lună, trec două și trei. Nici un răspuns! Nedumerit, omul apelează din nou la vărul său: «Vezi, dragă, ce mai e cu adeverința mea, că tot nu mi-au trimis-o». Vărul îi răspunde repede și stupefiant: «Allă, dragă, că nu pot face nimic. Funcționarul în cauză, unul Mitache, nici nu vrea să discute cu mine, cîcă să aștept și să nu-i bați capul!»

* «Ei, comedie! Aceleași vorbe! Cum adică Mitache? Doar s-a transferat! Minte vărul meu, parol că minte!» se supără omul. Și expediază o telegramă: «De ce duci nas. Stop. Mitache mutat. Stop». La care vărul îi răspunde tot telegrafic: «Nu duc nas. Stop. Alt Mitache. Stop».

Asta-i povestea, prietene. Ți-a plăcut?

— Ha, ha, grozavă! — rise amicul cu măseaua. Dar știi ceva?

— Ce?

— Pînă la urmă nu e măsea stricată să nu-și găsească un clește pe potrivă.

DAR OARE NU ARE PUBLICUL DREPTATE ?

Oricît ne-am scandaliza sau ne-am îngrijora părintește, oricît de muștrător ar fi tonul cronicilor teatrale și oricît ne-am certa cu publicul, reproșându-i cu asprime didactică preferințele sale cam facile în materie de repertoriu (obișnuim să spunem: un «anume» gust, al unui «anume» public, dar să recunoaștem față de noi înșine că sfera acestui «anume» e destul de largă), realitatea rămîne aceasta: spre «Heidelbergul de altădată» nu poți păși fără a fi supus, la fiecare doi pași, la un interogatoriu asupra existenței sau non-existenței unui bilet de prisos în buzunarul tău. Numai dacă te rogi frumos de tovarășul Soare, responsabilul sălii, poți spera, tu, gazetar, să obții un loc în... «Luna cea albastră». Tristețe «Femei singure» sînt grozav de anturate de spectatori, iar afluența la vîrstnică piesă «Topaze» dovedește că nu toate iubirile au viață scurtă...

Să fie oare aici vorba numai de atracția pe care continuă să o exercite meloul, de dorința publicului de a hohoti, nepăsător, cele două ceasuri cît ține comedioara? E și asta, desigur. Dar nu numai. Gonit uneori din sălile de «mare repertoriu» și de faptul că ambițioase montări de capodopere mai eșuează (fie dintr-un soi de căutare snoabă a unei originalități cu orice preț, fie din prea slaba puțință de a pune de acord intenția cu realizarea, fie dintr-o idee inițial greșită), publicul își caută satisfacții artistice în altă parte. Da, satisfacții artistice: pentru că nici lacrima nu alunecă din ochi la o melodramă jucată prost, și nici risul nu țîșnește atunci cînd gagul e stîngaci. Iar satisfacțiile artistice publicul le găsește, nu o dată, la aceste spectacole strecurate discret în repertoriu, de la care teatrul așteaptă salvarea planului de încasări, acceptînd cu resemnare succesul de casă în locul celui de prestigiu — cum se spune. Încropînd spectacolul la iuțeală, cu regizorii aflați mai la îndemină, acesta nu se poate însă lipsi de «capetele de afiș», cele care cheamă și rețin publicul: la ora actuală «micile» spectacole așazise de agrement sînt jucate de mari actori și sînt jucate bine — de aici, cred eu, pornește marea lor succese, de aici marea lor priză la public. Pomeneam la început de «Heidelbergul de altădată»: povestioara aceasta dulceagă a lui Mayer Förster despre un prinț amozemat de o nepoată de circiumar, dar care, firește, trebuie să-și smulgă iubirea fierbinte din piept pentru că nu face de rangul său, povestioara aceasta deci a făcut cîndva

deliciile bunicelor noastre sentimentale; dar oare cum, pe unde, în ce chip mai poate avea ea audiență la sensibilitatea spectatorului de azi? Toată lumea de specialitate s-a supărat pe concesiile de repertoriu făcute astfel de Național, uitînd să menționeze că Naționalul a făcut concesiile cu eleganță și cu spirit practic: adică cu Florin Piersic și cu Ilinca Tomroveanu, cuplul de amozeci nr. 1 al teatrului nostru, în rolurile principale, și cu Chiril Economu în marele rol comic al piesei. Și iată că Piersic îl scoate pe Karl Heinz de la naftalină, îi scutură binișor hainele lui de o eleganță germanică și le umple mai întîi cu candoarea și nevinovăția prințului crescut în incubator, mai apoi cu drama profundă a unei imposibile iubiri. Și prințul de operetă se transformă sub ochii noștri într-un om apăsător de condiția sa umană, strivit de imposibilitatea de a-și făuri singur o existență reală, și publicul îl crede și compătimentează cu el, puțin jenat că mai poate vibra la o asemenea demodată istorie. Dar spectacolul place pentru că actorii au convins publicul și pentru că lumea mai vine la teatru — să nu ne înșelăm — ca să admire farmecul actorului favorit, frumusețea ingenuității preferate, ca să-i vadă brodînd pe scenă o gingașă poveste de iubire, și nu găsim în asta nici un păcat cîtă vreme totul se face cu sinceritate artistică, cu talent.

Sau iată cele trei monoloage ale «Femeilor singure», în care trei bărbați — francezul Marcel Mithois, italianul Mario Fratti și americanul Tennessee Williams — au dovedit că psihologia feminină, și mai ales psihologia solitudinii feminine, nu le este scriitorilor de sex masculin o țară necunoscută — cum mai pretind citeodată. Calitatea dovezilor nu e aceeași. Italianul atacă forte, pe stilul «sospinatore», vorbind despre ingratitudea copiilor și suferința mamelor bătrîne uitate, cam ca în «Cuore»; americanul Williams e, ca de obicei, plin de obsesii freudiste, dar portretul bătrînei domnișoare demente, care-și creează în singurătatea ei o lume de fantasmă stranii și ridicole, e gravat cu dalta fină; francezul știe multe despre singurătatea feminină care doare ca o rană, despre așteptările chinuitoare și vane, despre acest fenomen social ce însoțește îndeaproape emanciparea femeii și războaiele și care poartă numele viață de una singură. Liliana Tomescu urcă pe scenă și ne povestește, printre hohote false de ris, printre lacrimi ce întind fardul albastru

de pe pleoape, cam ce se întîmplă în sufletul unei profesoare cumiți, urîțele și singure din zilele noastre; și mărturisirea e decentă, amară, și actrița își urcă personajul mult mai sus decît acolo unde l-au dus puterile scriitorului. Și apoi vine Gilda Marinescu care ne taie răsufierea prin fiorul tragic al trăirilor ei, prin apele de lumină și umbră, de luciditate și demență ce-i lunecă pe chip, prin zbaterea ei interioară, și eroina ei nu mai reprezintă cazul patologic pe care scena nu-l poate suporta, ci cazul uman limită, consecința ultimă a solitudinii impuse de o lume, de prejudecățile unei anume lumi. Iar drama mamei părăsite ne-o spune, cu simțire și simplitate, o actriță — Maria Gheorghiu-Săniuță — pe care nu înțelegem — după această demonstrație actoricească — de ce nu am văzut-o de mult pe scena Nottaraului.

Nici unul dintre spectacolele pomenite mai sus — ca și «Topaze» sau «Cînd luna e albastră», de altfel — nu au fost binecuvîntate de o regie care să se remarcă prin altceva decît o neutralitate cumsecade (iar în artă, se știe, cumsecădenia nu prea este o virtute!). Ele rămîn exclusiv spectacole de actori; și iar remarcăm că teatrul nostru mustește de valori actoricești, că pe toate treptele vîrstelor avem personalități artistice vi-guroase care nu au întotdeauna posibilitatea să se manifeste. Și iar remarcăm că — în afara citorva proeminențe regizorale care aduc stagiunilor momentele ei de supremă împlinire — regia noastră se mulțumește să ne dăruie spectacole sălcii, de peste săptămînă, care nu atrag nici elogiile dar nici fulgerele criticii, în care totul e lăsat pe umerii actorilor talentați care, oricum, știu să ducă înainte căruța spectacolului fără să o răstoarne în vreo groapă. Să ne mai supărăm pe public că rămîne credincios actorilor, chiar cînd acestora nu le sînt hărăzite marile roluri ale repertoriului mondial, în mari și memorabile spectacole? Am fi nedrepti, și asta nu se prea cuvine.

Sanda FAUR

În fotografiile noastre: Cele trei «Femei singure», care ne povestesc visele, tristețile și așteptările lor pe scena Teatrului «Nottara»: Liliana Tomescu, Gilda Marinescu și Maria Gheorghiu-Săniuță.

trei demonstrații

JANE FONDA. Numele spune mai totul despre ea. Este fiica actorului Henry Fonda. Stabilită în Franța, s-a remarcat în filmele regizate de soțul ei, cineastul Roger Vadim.

Trei regizori — în ordinea intrării în scenă, Titi Acs, Miron Niculescu și Letiția Popa — au demonstrat, cu mijloace diverse, ce înseamnă un spectacol dramatic de televiziune: nici teatru filmat, nici film cinematografic, ci o punere în scenă de un tip aparte, posibilă doar cu complicitatea bine îndrumată a camerei de luat vederi. Este o revenire la normal după eclipsele de nescuzat ale calității teatrului în studio, deplînse într-o cronică precedentă. Satisfacția produsă de cele trei spectacole despre care va fi vorba mai jos nu anulează semnalul de alarmă. Faptul că ștacheta exigenței poate fi coborâtă uneori atât de jos denotă carențe serioase în sectorul care coordonează această activitate.

În ce constau meritele celor trei regizori? În primul rînd, au știut să aleagă texte valoroase și totodată perfect adaptabile specificului televiziunii. În al doilea rînd, soluțiile regizorale, ingenioase și inspirate, au servit admirabil, în fiecare caz, ideea dramatică. În sfîrșit, distribuția nu numai că a reunit nume de prestigiu ale scenei românești (ceea ce, oricum, nu e puțin dacă ținem seama de mediocritatea unor distribuții precedente) dar a tîns cu succes către găsirea interpretului ideal pentru fiecare rol. De mult nu l-am văzut pe Grigore Vasiliu-Birlic într-o postură care să i se potrivească atât de bine ca cea a lui Bartolomeu din «Cameleonul păstorului», personaj repetabil de un număr infinit de ori. Ion Marinescu, actor cu o înaltă conștiință artistică și cetățenească, mereu dornic să se autodepășească și să însufle publicului respect și dragoste pentru teatrul de ținută, împreună cu Adela Mărculescu au talmăcit cu sensibilitate mesajul lui Lucian Blaga. Fiorul liric al «Dialogului poetic», substanța sa filozofică și-au găsit drumul spre sufletul nostru pentru că misiunea de a le vehicula a fost încredințată unor actori care, în mod evident, le-au simțit și înțeles. Sculpturalitatea imaginii, jocurile de umbre și lumini au conferit și o deosebită valoare plastică acestui spectacol.

Dacă Titi Acs a știut să-și muleze concepția regizorală după jocul neastîmpărat al spiritului lui Eugen Ionescu, dacă Miron Niculescu l-a intuit și slujit cu dăruire pe Lucian Blaga, Letiția Popa ne-a condus cu o mină sigură în complexul univers faulkerian. Letiția Popa trebuie să-i mulțumească lui Fory Etterle. Fory Etterle trebuie să-i mulțumească Letiției Popa. Pentru că fiecare dintre ei a realizat, cu ajutorul celuilalt, o creație memorabilă. Orice intrigă polițistă presupune, pentru a fi prezentată cu acuratețe, o perfectă stăpînire a secretelor genului (slăbiciunile filmelor polițiste românești decurg mai toate din necunoașterea sau inabila aplicare a regulilor jocului). Pe o treaptă mai înaltă, folosirea pretextului polițist ca suport al investigației psihologice este o întreprindere pretențioasă. Mulți încearcă, puțini izbutesc. Faulkner se citește cu dificultate, fiind adesea necesar să revii la textul parcurs anterior. Ținînd seama de toate acestea, prezentarea dramatizată a nuvelei «Fum», în răstimpul restrîns al unei singure ore, a fost o demonstrație de virtuozitate. Ghemul încilcit al relațiilor dintre personajele greoaie, opace, de o masivitate aproape animalică, amestecate în dubla crimă, este depănat cu eleganță, parcă în joacă, de procurorul Fory Etterle. Partenerii săi, Mircea Albulescu, în rolul unei brute violente, incapabile de viclesuguri, Boris Ciornei, nămilă blindă, muncitoare, înceată la minte, ca și Florin Scărlătescu, prim-jurat sigur de sine, dar care pricepe greu, au adus cu prezența și cu puținele lor replici atmosfera mediului descris de predilecție de romancierul american. În fața lor, provocîndu-i și apoi liniștindu-i iar, sugerîndu-le idei care nu le-ar fi trecut niciodată prin cap, admirîndu-și singur logica strînsă și savurînd fiecare dintre cuvintele și argumentele sale, procurorul întrușchipează inteligența luminată, limpede, infinit superioară măruntiei viclenii a criminalului, un fel de Snopes primejdios dar vulnerabil. A fost un recital de măiestrie actoricească, finisat pînă în cele mai mici detalii ale gesticii și inflexiunilor vocale. În creația lui Fory Etterle, rolul din «Fum» se înscrie între cele care îl recomandă încă o dată ca pe unul dintre primii noștri actori. Și poate că niciodată n-au fost atît de bine puse în valoare expresivitatea figurii și a vocii lui.

Cusururi? Au fost, desigur. Am fi preferat ca interpretul «Dialogului poetic» să cunoască textul pe dinafară sau să-l citească fățiș, scena autodemascării predicatorului din «Fum» ar fi fost mai explicită dacă i s-ar fi acordat o jumătate de minut în plus etc. Dar astea sînt detalii perfectibile. Esențială rămîne demonstrarea faptului că, dînd cale liberă manifestării talentului regizorilor ei, stimulîndu-i să se orienteze spre reprezentanții de prim rang ai literaturii române și universale, televiziunea poate face, în orele consacrate teatrului, o reală operă de cultură.

Felicia ANTIP

VIKINGII FATA CU CIBERNETICA

NOTAȚII DINTR-O CĂLĂTORIE DIN SUEZIA

de Eugen MANDRIC

▲ Linie de montaj la Volvo. În hale, nici un inginer.

Am inclus cuvântul **viking** în titlul acestor note numai pentru a excita imaginația latină a eventualilor noștri cititori. În realitate, Suedia sugerează mai curînd că te afli în incinta fără margini a unei uriașe întreprinderi în care totul este super și minuțios organizat: pentru vikingi trebuie să te adresezi muzeului naval al Nordului, dacă e să fim serioși, sau lui Kirk Douglas, dacă ne arde de glume istorice. Cit privește **cibernetica**, ea a fost introdusă pentru că creierile electronice joacă rolul de vîrf, pe care li-l cunoaștem, în revoluția tehnico-științifică contemporană. Asociați, vikingii și cibernetica intenționează să vă transmită senzația pe care o poți avea în fața realităților suedeze. N-aveți decît să vi-l închipuiți pe Kirk Douglas escaladînd poarta castelului asediat pe muchii de securi: suedezii moderni au atacat epoca acestei revoluții tehnico-științifice cu agresivitatea crispată și curajul obstinat al celor mai încâpăținați și războinici vikingi.

Probabil că pe suedezi i-ar amuza — ah! latinii! — atîtea ochiuri prin tradiție pentru a spune că economia lor e prosperă pe baze științifice. Mai ales că faptul cel mai pozitiv și mai prezent din lunga istorie a Suediei este că, în ultimii peste 150 de ani, urmașii vikingilor n-au participat la nici un război. (La o astfel de distanță, vitejia înaintașilor e mult mai simpatică.)

Fapt este că, printre motivările fundamentale a ceea ce poate fi numit în mod propriu, și în sens pozitiv și pentru exagerările conținute, actuala «legendă suedeză», se numără la loc de frunte cei

150 de ani de pace.

Pentru că, într-adevăr, ceea ce la început era un fel de marca fabricii, o garanție de calitate pentru mărfuri și de eficiență pentru întreprinderi, a sîrșit prin a căpăta proporții de legendă pentru sistemul suedez în ansamblu, cu nivelul său de trai cu tot.

Una dintre cărțile cele mai importante care s-au scris în Franța despre destinele Europei capitaliste, «Sfidarea americană», a lui Jean-Jaques Servan Schreiber, citează Suedia drept singura țară din occidentul continentului nostru care se situează, cu siguranță, la nivelul (primejdios, după părerea aceluiași autor, pentru țări ca Franța și R.F.G.) dezvoltării industriale, a competitivității structurilor, produselor și, implicit, a nivelului de trai american.

Pentru o țară de aproape 8 milioane de locuitori, și care la începutul acestui secol mai era agrară și săracă, a fi astăzi unanim recunoscută drept cea mai dezvoltată economic din întreaga Europă occidentală (inclusiv insulele britanice), recordul este uimitor, îndreptățind debaterile tot mai largi în jurul «experienței suedeze».

Pentru a înțelege acest record trebuie să facem, oricît de sumar și incomplet, o incursiune în istoricul expansiunii industriale a Suediei.

La începutul acestui secol, Suedia era după aproape 100 de ani de pace. Într-adevăr, preponderent agrare, structurile societății suedeze se resimțeau totuși profund de anii pașnici, între altele datorită faptului că instrucțiunea publică pătrunsese, încă la 1900,

pină la păturile sărace ale populației.

Industrializarea a început, în Suedia, de la vaste resurse naturale (mai ales minereuri și lemn), cu o populație relativ cultivată.

Încă din primele decenii ale secolului, industria suedeză începuse să se specializeze: exploatare industrială a lemnului, construcții mecanice, electrice și navale. Capitalismul industrial suedez, intrat tîrziu în competiție, a început să se dezvolte plătind salarii proaste în uzinele cele mai moderne ale vremii și ocolind două războaie mondiale.

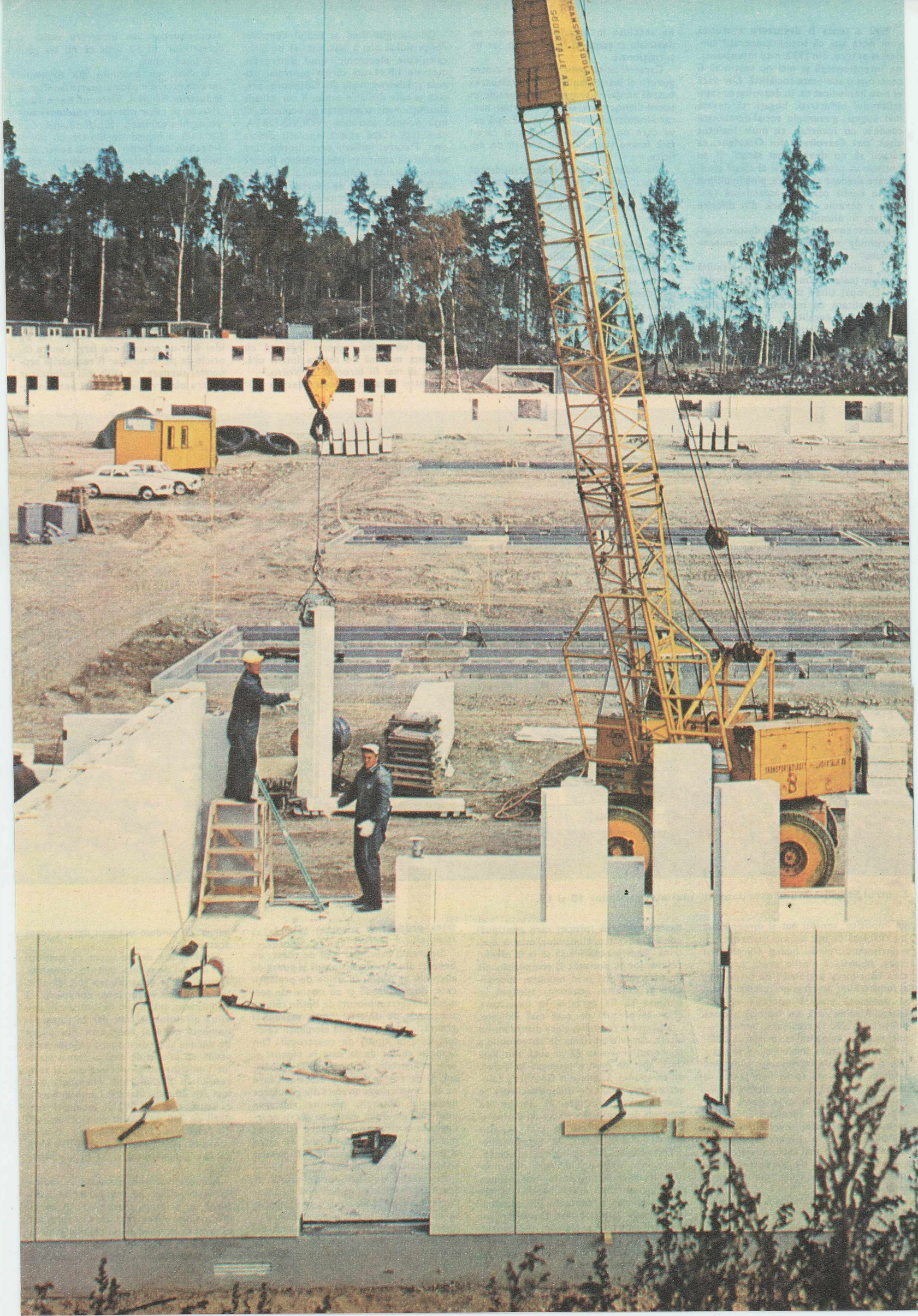
Marea criză din 1929 a lovit mai puțin Suedia decît alte țări și, mai ales, a marcat un fapt de o importanță care se prelungește pînă azi: în 1932, o țară în care proletariatul era deosebit de puternic, alegea un guvern social-democrat, iar acest guvern începea să aplice o politică de **deplină folosire a brațelor de muncă**.

Aici începe partea a doua a legendei, cea contestabilă, despre ceea ce dl. Kristter Wickman, ministru al economiei, numea recent, pentru uzul discuției, «socialismul funcțional» suedez. (Pînă la această oră sectorul de stat cuprinde doar circa 7 la sută din ansamblul economiei suedeze.)

Pe un șantier în care se construiește un oraș pentru 60 000 de locuitori, abia dacă sînt cîteva sute de muncitori. În schimb, printre prefabricate, e un rebut.

▶ Plafonul special tratat, panourile, florile, distanțele, totul a fost calculat în decibeli pentru liniște și în minute pentru eficiență. E foarte greu să fii birocrat, aici.

Fără a tenta o dezbatere teoretică, vom nota aici că social-democrația suedeză la putere, din 1932, n-au intenționat, nu intenționează și nici nu susțin să fi construit o societate socialistă. Dar dacă ei n-au împiedicat ca, în dezvoltarea capitalismului industrial, bogății să devină mai bogăți, guvernele social-democrate suedeze au încercat, cu mult înaintea altor țări dezvoltate din Occident, ca săracii să nu devină mai săraci, și au obținut ca nivelul de trai al clasei muncitoare suedeze să descrie, pînă în ultimii ani, o curbă constant ascendentă (dar care a devenit staționară, din diferite motive, în ultimii ani).

În acest context s-a vorbit despre «egalitarismul» societății suedeze contemporane.

O politică fiscală de o neobișnuită asprime (cele mai mari impozite directe din Europa) tinde să asigure, prin proporționalitate cu mărimea veniturilor, un caracter «egalitar». Muncitorii pe care am avut prilejul să-i întîlnesc cîștigau în jurul a 1 000-1 200 coroane pe lună, în vreme ce un cadru superior, să zicem directorul unei întreprinderi mijlocii, 7 000-8 000 coroane. Prin politica

ne absolute în principalele ramuri industriale suedeze și ramificațiile lor internaționale.

Caracteristică pentru relațiile dintre guvern și marile familii este următoarea butadă atribuită președintelui partidului social-democrat la adresa dinastiei bancaro-industriale Wallenberg: «Există ceva care nu le poate fi negat și care-i face foarte simpatici: au oroare de deficit».

Din acest punct de vedere, modestul călător, care a fost subsemnatul, în Suedia trebuie să declare că-și scoate pălăria, afirmația fiind riguros exactă.

*

Cu privire la eficiența absolut remarcabilă a structurilor industriale suedeze, ea este datorată, îmi pare, mai ales următorilor patru factori, dintre care primii doi deosebit de importanți: 1) foarte înalta calificare a clasei muncitoare, tehnicienilor și inginerilor suedezi; 2) faptul că, mult înaintea altor țări puternic dezvoltate, în Suedia știința joacă un rol de mijloc de producție, ideea este, dacă se poate spune așa, o unealtă concretă de producție; 3) pe aceste baze,

Göteborgul fiind și sediul centralei concernului, aici a fost instalat un mare calculator electronic, unul dintre faimoasele I.B.M.-uri căruia centrala, uzinele și laboratoarele din Göteborg, precum și cele din alte orașe, îi cer calcule și soluții. Pentru aceasta a fost constituită însă o nouă societate, VOLVO-DATA, care face toate aceste operații contra cost. Fiecare, inclusiv președintele consiliului de administrație, plătește fiecare secundă cerută computerului și răspunde astfel, în coroane, de efortul cheltuit. În fine, despre funcționarii de la Volvo. Recent ei au fost mutați într-un sediu nou, cu câteva birouri a 1 000 metri pătrați fiecare.

Birourile sînt astfel dispuse, după ce s-au făcut calcule savante, încît un funcționar să ajungă la cea mai îndepărtată legătură posibilă, în cadrul problemelor de care se ocupă el, în cel mult 2 minute. Calculată pe loc de muncă, această construcție a costat cu 50% mai mult decît după metodele obișnuite, dar, după metodele obișnuite, aceeași legătură cu distanța maximă se realiza într-o oră. Greu să mai fii birocrat la Volvo.

Pentru a da un exemplu despre cali-

acoperișurilor sau încadrării ușilor și ferestrelor, ni s-a spus că nu s-a găsit nici unul rebuț.

În fine, un exemplu din domeniul care-mi este, din păcate, foarte familiar, al industriei filmului. Domnul Kene Faut, directorul celor mai mari studiouri suedeze, mi-a explicat, stupefiindu-mă, cum lucrează o echipă de filmare cu numai 3-4 tehnicieni (pentru lumină, sunet, asistență de operatorie, traveling), cum, pentru o activitate în 4 platouri, a redus personalul angajat de la 172 la 40 și cum urmează să mai reducă 5 posturi. Numai Ingmar Bergman, mai de școală veche, risipește forță de muncă: de la operator pînă la tîmplari, lui îi trebuie în echipă, în unele perioade, pînă la 10 oameni, plus actorii. E drept însă că un film de-al domniei-sale se vinde în milioane de coroane, franci și dolari.

Dar despre filmul, teatrul, literatura, muzica și pictura suedeze îmi rezerv plăcerea de a reveni într-un viitor articol, pentru a discuta despre fondul lor de idei într-un context mai larg. Pentru că, oricît de pasionante ar fi realizările economiei suedeze, cu mult mai tulburător pentru observator este să-și pună între-

Centrul Stockholmului este datorat mai ales secolelor 18 și 19.

de impozite, venitul net al directorului nu va fi însă de opt ori mai mare decît al muncitorului, ci de numai 4-5 ori mai mare. Numai că marile averi, proprietarii băncilor și acționarii de prim rang ai industriilor, au largi posibilități legale să ocolească această operație egalizatoare. Rămîne însă un fapt că această politică fiscală: 1) corijează, într-o anumită măsură, inegalitatea socială; 2) a oferit statului suedez posibilitatea să practice o politică de întrebuințare deplină a forței de muncă (prin finanțarea, în perioada de criză, a vaste lucrări de interes public și prin organizarea unor largi programe de recalificare, cerute de mutațiile actualei revoluții tehnico-științifice) și 3) a permis Suediei să adopte poate cel mai înaintat sistem de asigurări sociale și de subvenționare a învățămîntului și culturii din întreaga lume capitalistă.

Tot așa cum rămîne un fapt că profiturile societăților, băncilor și întreprinderilor cresc mai repede decît salariile, că ele sînt secrete, că impozitul nu poate depăși 50% din valoarea lor declarată și că 15 familii legate între ele sînt stăpi-

descentralizarea (proces care continuă) conducerii întreprinderilor este o doctrină: fiecare hotărîre să se ia la nivelul cel mai jos cu putință; 4) competițională pe plan mondial prin noutate, specializare și calitate, economia suedeză își permite să fie agresivă în exporturi, chiar la prețuri de cost mai ridicate.

lata cîteva exemple, alese dintre multe altele. Am vizitat uzina de automobile a concernului Volvo (2 la sută din suedezii apti de muncă lucrează la Volvo, mi se spune). Uzina din Göteborg folosește circa 9 000 de muncitori. Aici se assemblează (proiectate în detaliu de centrala de proiectări Volvo, și din părți componente fabricate în zeci de alte locuri) cîteva tipuri de autoturisme.

Din cei circa 150 de ingineri ai acestei uzine, nici unul nu lucrează direct în hale, în orice caz nu ca inginer. Munca puternic automatizată, la banda rulantă, supravegherea și controlul de calitate sînt treaba muncitorilor și maiștrilor. Inginerii sînt concentrați în laboratorul uzinei, însărcinați să perfecționeze uneltele și metodele. De unde, firește, o înaltă productivitate.

tatea produselor suedeze. aș vrea să spun cîteva lucruri despre Siporex.

Siporexul este, mai întîi de toate, un brevet: din ciment, nisip, apă și pudră de aluminiu se obțin, în uzine de prefabricate, după metode și cu mașini de asemeni brevetate, blocuri de beton celular autoclavat, de diverse forme, mărimi și greutatea, care constituie elementii celor mai diferite tipuri de construcții. Din Siporex se fac de la case la blocuri și hale industriale, de la pereți la acoperișuri și pardoseli. Acest prefabricat, care nu cîntărește decît un sfert din greutatea betonului obișnuit, permite ridicarea unei case de două etaje, cu patru apartamente a cîte patru camere (și toate instalațiile la zi) în 36 de ore, de către o echipă de cîțiva oameni (4-5 pentru construcția propriu-zisă).

Am văzut la Salem, orașel-satelit al Stockholmului, cum se lucrează cu Siporexul. Este necesar, pentru ca montajul să nu sufere, o precizie de milimetri a elementelor. La zeci și zeci de mii de asemenea elemente, cîntărind de la kilograme la tone — ambalate în celofan ca roșiile timpurii — și destinate pereților,

barea: ce gîndesc suedezii despre toate acestea?

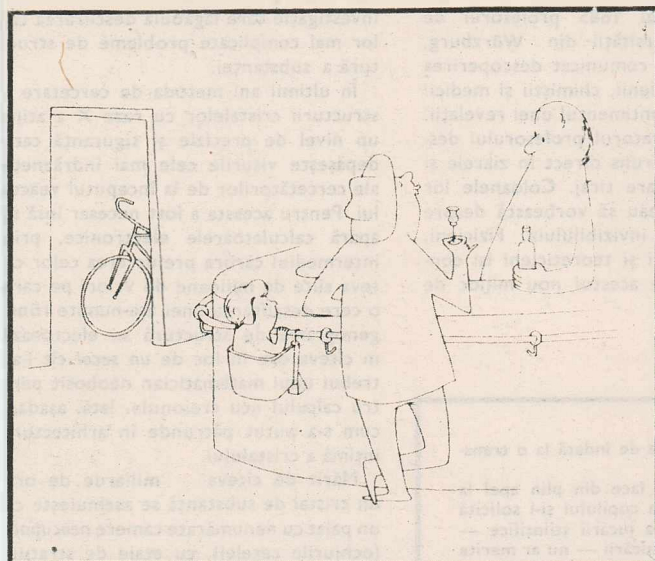
Vom spune de pe acum că suedezii sînt mindri de știința, cultura, industria, agricultura și expansiunea lor, că sînt, în marea lor majoritate, conștienți că au întrecut multe țări dezvoltate în privința nivelului de trai, dar că totuși fenomenul cel mai important din punct de vedere al gîndirii social-politice este, acum, un proces de radicalizare a masei muncitorești și intelectuale, al tineretului în primul rînd. Niciodată n-au fost atît de citiți Marx și Lenin în Suedia ca acum, cînd la 1 000 de locuitori suedezi au 240 de mașini particulare, 480 de telefoane, 275 televizoare și cînd consumă, pe cap de locuitor, 5 850 kWh de energie electrică și 32 kg de hîrtie anual.

Numeric vorbind, procesul de radicalizare de stînga este departe de a antrena majoritatea suedezilor. Și totuși majoritatea observatorilor sînt de acord că acesta este fenomenul cel mai greu de consecințe din viața socială a Suediei contemporane. Vom încerca, în numărul viitor, să vedem de ce.

de Teodor MAZILU

— De cîtva timp nu prea te-am văzut la față.

— Cu gheață sau fără?...

nu sînt un gurmând

Nu sînt un gurmând și metafizica presărată pe niște vrăbioare în loc de mujdei mi-a fost totdeauna străină. Dar, indiferent de înălțimile abstracte la care se ridică, omul trebuie să mănînce dimineața, la prînz și seara.

În ziua de 11 martie, la orele 8 dimineața, am vrut să iau micul dejun în vagonul restaurant care se aliniaza la Sibiu acceleratului internațional de Curtici. N-are rost să dăm o prea mare solemnitate acestei firești îndeletniciri, și n-am să susțin că din pricina unui dejun prost servit existența mi s-a părut deodată searbădă și mi-am pierdut încrederea în om. O, nu, nici vorbă de așa ceva. În ciuda proastei deserviri am continuat să cred în om și-n măreția lui.

Cei doi ospătari apărură sumbru și mototoliți ca niște supraviețuitori ai unui cumplit dezastru. Halatele erau foarte murdare și, la drept vorbind, puteau să le spele... Mi se pare că există chiar și o obligație de serviciu în această privință, dar parcă pentru a te spăla nu-i nevoie chiar de dispoziție precisă, se mai spală omul și așa, din instinct. Ce, neapărat trebuie să se spună în ședință că trebuie să te speli? Dar cum am spus la început, nici aceste halate murdare nu m-au făcut să-mi pierd încrederea în esența divină a omului și continuam să caut tot ce e frumos și nesupus eroziunii. În timp ce eu le căutam esența divină, descoperii printre halatele murdare un zîmbet satanic, cam mototolit, dar autentic satanic. Cum a apărut acest zîmbet satanic așa de dimineață nu știam; unul dintre cei doi mototoliți mi-au oferit pentru micul dejun un pește oceanic. Nu mă gîndeam să mănînc dimineața un pește oceanic, mă gîndeam că-i mai nor-

mal să iau un ceai. Un ceai, ușor de zis...

Degeaba voiam eu ceai, cînd mototolitul ținea să-mi vîndă peștele oceanic. El avea planul lui și ținea să nu facă nici o concesie. Abia mai tîrziu am aflat că vagonul restaurant putea servi un ceai cald, dar drama se săvîrșise.

Cu aceeași încredere în om, străin de orice ură, l-am întrebât pe unul dintre ei, pe cel al cărui halat mai puțin mototolit arăta că este superiorul ierarhic al celui mai mototolit, deci tot există o dreptate în lume, l-am întrebât deci de ce nu afișează o listă de bucate. S-a uitat la mine cu o superioritate imensă, pe care nici măcar murdăria halatului n-a reușit să o atenueze. Și atunci am aflat un răspuns senzațional. Nu afișează listele fiindcă se fură.

Cui dracu' i-ar trece prin cap să fure o listă de bucate? M-am uitat în restaurant și n-am văzut nici o figură care să poată fi stăpînită de un asemenea viciu. Dar responsabilul se grăbi să-și arunce lenea, că de ce să complicăm lucrurile, despre lene era vorba, s-a grăbit deci să-și arunce lenea pe seama celorlalți oameni. Aici am avut o oarecare șovăială în legătură cu esența divină a responsabilului... Că halatele erau murdare, treacă-meargă. Că fețele de masă erau într-un hal fără de hal, Dumnezeu cu mila. Că și se oferea pește oceanic la micul dejun, mă rog, o obișnuință în competența negustorească... S-au mai văzut de-astea. Dar să faci pe alții hoți numai ca să justifici halatele murdare și competența, asta-i prea de tot. În fond poți să ai halatele murdare fără ca vecinul să fie hoț. Le ai murdare și gata... E mai sănătos așa.

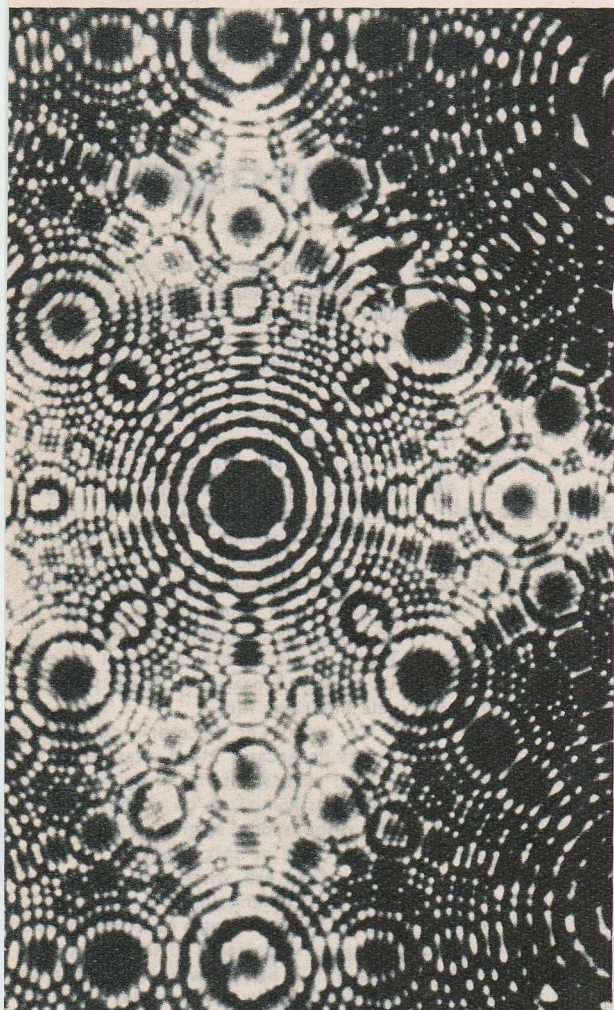
purcel de lapte

Domnul X e, desigur, un om de treabă, dar, ca mulți oameni de treabă, stă în pat pînă la zece dimineața și se hotărăște cu greu să părăsească dulceața principiilor și căldura patului. În timp ce nemernicul se trezește cu noaptea-n cap, ticălosul pune întotdeauna ceasul să sune, iar prietenul nostru își amînă de pe o zi pe alta aventurile generoase. În orice caz, deși foarte loial, individul cu pricina nu socotește cîntea o chestiune urgentă, presantă, ci un fel de lux care, nefiind de primă necesitate, mai poate să aștepte. În adîncul sufletului e convins că cîntea e, în fondul lucrurilor, o chestiune de snobism.

Deși toată ziua bună ziua vorbește despre puritate, demnitate și cîntea, deși trage după el toate principiile din lume, domnul X nu mișcă un deget pentru nimeni și pentru nimic. Convingerea că el e un om de treabă îi ajunge și nu mai simte nevoia s-o demonstreze: doarme cu cîntea de-a-n-picioarele. E atît de convins de noblețea principiilor încît nu mai simte nevoia să le aplice... Se gîndește la aceste principii de bază cu voluptate, așa cum alții se gîndesc la varză cu carne.

Cel mai mirat e domnul X cînd i se cere să facă ceva pentru un om. Tacé atît de confortant în moliciunea principiilor încît de cîte ori e solicitat de cineva se mișcă greoi și capătă o privire de om beat.

Domnul X e din categoria acelor oameni de treabă incapabili să se îndurereze de ceva, să întreprindă ceva; dacă ai un necaz, mai ușor te înțelege un hoț de cai decît dumnealui. Convins că pînă la urmă iese la suprafață, domnul X îl lasă în plata Domnului și-și îngrijește cîntea. Domnul X se poartă foarte delicat cu cîntea lui, o spală, o țesală, o îndoaie cu noi principii, o scarpină cu idei frumoase, o aranjează și-o dichisește. Domnul X nu-și folosește cîntea, are numai grijă de ea să nu pătească ceva, să nu răcească, să nu se strice. De atîta hrană bună și atîta lîncezeală, cîntea domnului X a început să se îngrașă. Societatea domnului X îi priește atît de bine încît s-a îngrașat, s-a rumenit și a început să semene c-un purcel de lapte. E atît de rumenă încît mi-e teamă că într-o clipă de exaltare o s-o pună la cuptor, o s-o frigă și-o s-o mănînce.

O imagine stranie, care ar putea fi denumită călătorie în infinitul mic. Această mărire de un milion de ori a unui cristal, realizată prin cele mai perfecționate procedee ale microscopiei moderne, dezvăluie arhitectura intimă a materiei, tulburătoarea ei simetrie.

Pătrunzînd în tainele palatelor cristaline, așezînd și îndepărtînd după voie moleculele captive, «cernînd» cu site invizibile sau efectuînd «ambalări» la scara microcosmosului, chimistul modern face o adevărată operă de

ARHITECTUR ÎN LUMEA M

Cînd în anul 1885 profesorul de fizică al Universității din Würzburg, W. Röntgen, a comunicat descoperirea razelor X, fizicienii, chimiștii și medicii lumii au trăit sentimentul unei revelații. Apoi, din laboratorul profesorului descoperirea a pătruns direct în ziarele și revistele de mare tiraj. Coloanele lor nu mai conțineau să vorbească despre «fotografierea invizibilului». Fizicienii, experimenterii și teoreticienii își consacrau lucrările acestui nou mijloc de

investigație care făgăduia descifrarea celor mai complicate probleme de structură a substanței.

În ultimii ani metoda de cercetare a structurii cristalelor cu raze X a atins un nivel de precizie și siguranță care depășește visurile cele mai îndrăznețe ale cercetătorilor de la începutul veacului. Pentru aceasta a fost necesar însă să apară calculatoarele electronice, prin intermediul cărora prelucrarea celor câteva sute de milioane de valori pe care o cere descifrarea unei așa-numite röntgenograme de structură se efectuează în câteva ore în loc de un secol cit i-ar trebui unui matematician neobosit pentru calculul «cu creionul». Iată, așadar, cum s-a putut pătrunde în arhitectura intimă a cristalului.

Mărit de câteva miliarde de ori un cristal de substanță se aseamănă cu un palat cu nenumărate camere neocupate (ochiurile rețelei), cu etaje de straturi moleculare suprapuse și canale de legătură. Forma și dimensiunile spațiilor dintre moleculele cristalului sînt potrivite pentru cuprînderea, ca în niște colivii microscopice, a unor molecule libere, cu totul străine de cele care formează cristalul propriu-zis. Este vorba de o potrivire de formă, de dimensiuni, de geometrie în primul rînd, și nu de o legătură chimică obișnuită.

Descifrarea acestor structuri deschide drumul unor foarte interesante aplicații care uimesc prin varietatea lor.

PE URMELE ULTRAMARINULUI DE LA FARAON LA CHIMIA MODERNĂ

Printre materialele anorganice care prezintă tocmai o asemenea constituție se află celebrul ultramarin, odinioară adus de la mari depărtări ca piatră semi-prețioasă (lapislazuli) și renumit pentru splendida sa culoare albastră.

Numele, relativ recent, al ultramarinului vine de la cuvintele franțuzești «outre mër», care înseamnă de dincolo de mare. Pe vremea faraonului Tutmes ceea ce numim noi azi ultramarin era plătit ca tribut Egiptului de către regi Asiriei.

Risipit printre blocurile vulcanice și

O HARTĂ NEOBIȘNUITĂ

Recent s-a terminat alcătuirea unei hărți neobișnuite: o treime din planeta Venus a fost cartografiată cu ajutorul celui mai mare radiotelescop de pe glob, situat la Arecibo, pe insula Puerto Rico. Operația a fost executată de astronomi de la Universitatea Cornell din S.U.A.

«Este pentru prima dată că se alcătuiește o hartă de asemenea proporții a planetei» — a declarat Thomas Gold, directorul Centrului de radiofizică și cercetări spațiale al Universității Cornell.

Desigur, o hartă similară s-ar fi putut obține mai ușor cu un telescop optic foarte puternic dar, din păcate, după cum se știe, centura deasupra și dedesubtul orizontului omenesc planeta Venus face inoperantă o asemenea metodă.

O primă constatare a specialiștilor: suprafața planetei este acoperită de o substanță mai densă decît în cazul Lunii. La ecuator s-a observat, tot pe calea undelor, un teren foarte accidentat, iar în emisfera sudică s-a detectat un lanț muntos abrupt. Atenție, cosmonauți!

DOCTORII BARNARD ASPIRANȚI SE «ANTRENEAZĂ»

La cel de-al VII-lea Tîrg internațional de jucării de la Paris face senzație un produs extrem de ingenios destinat, cum spunea un glumeț, tinerilor «dr. Barnard» aspiranți. Este vorba de o instalație miniaturală pentru efectuarea «la domiciliu» a unor complicate operații de transplantare de organe.

Copilul are în față un corp omenesc de carton, într-o imitație cît se poate de reușită. Cu un clește special chirurgul în pantaloni scurți trebuie să extragă diferite organe vătămate, între care și un rinichi din material plastic. Să nu credeți că e lucru simplu: tot felul de circuite electrice stau la pîndă. Dacă în decursul operației copilul atinge o porțiune nepermisă din corpul «sufierîndului» sau dacă — și mai grav — scapă din clești rinichiul cu pricina, intră în funcțiune circuitele electrice și, pe dată, nasul «pacientului» se luminează cu un bec roșu. Este semnul că... operația a reușit dar pacientul a murit. Constructorul a prevăzut o soluție și în această situație

dureoasă: copilul trebuie să procedeze de îndată la o transplantare a inimii.

Iată într-adevăr o îndeletnicire care face din plin apel la îndemnarea și puterea de observație a copilului și-i solicită cele mai nobile calități. Oare asemenea jucării științifice — care de fapt sînt mai mult decît simple jucării — nu ar merita atenție și din partea creatorilor români care nu prea ne răsfață cu ingeniozitatea lor, considerînd probabil că actualitatea științifică imediată este un apanaj doar al oamenilor de știință «adevărați»?

GEOTERMIA ÎN AJUTORUL GEOLOGILOR

Prin studiul geotermic, ca mijloc de cercetare a originii unor minerale, la Institutul geologic din București s-a reușit să se obțină în laborator importante rezultate referitoare la temperatura de formare a mineralelor, temperaturile respective fiind deduse din analiza incluziunilor primare din cristale. Pe această cale, relativ simplă și puțin costisitoare, se pot căpăta informații asupra posibilităților de existență a unor noi zăcăminte. Astfel s-a reușit punerea în evidență a unor zăcăminte necunoscute din munții metaliferi.

Metoda poate fi folosită și la determinarea condițiilor termodinamice de formare a rocilor vulcanice. Aplicarea acestei tehnici de cercetare în țara noastră a stîrnit interes și peste hotare.

...ȘI ULTRASUNETELE ÎN AJUTORUL CONSTRUCTORILOR

O metodă nouă elaborată de Institutul de cercetări în construcții și economia construcțiilor se bazează pe viteza de propagare a ultrasunetelor. Ea permite cercetarea în condiții optime a procesului de întărire a lianțurilor hidroalcalice de tipul cimentului și ipsosului și al celor pe bază de rășini sintetice. Cunoșcîndu-se precis perioada de întărire a liantului, temperaturile minimă și maximă la care se poate lucra cu el și procesele fizico-chimice în intimitatea lor se pot stabili lianții optimi utilizabili în condițiile diverselor șantiere, precum și felul în care se poate acționa asupra compoziției în vederea sporirii rezistenței.

lava împietrită în jurul lacului Baikal, în Persia, în Argentina, ultramarinul natural atrage privirile prin minunatele sale nuanțe albastre și strălucirea sa sticloasă. El a alimentat, ca și alte pietre semiprețioase, nenumărate basme despre flori și frumuseți încremenite sub puterea vrăjilor.

Ultramarinul se produce astăzi curent în industrie, ba chiar s-a elaborat un procedeu de preparare a unui ultramarin de o rezistență la intemperii comparabilă cu aceea a pietrei naturale, care dăinuie de veacuri pe ornamente picturale.

Care este secretul metodelor moderne de preparare? Tocmai cunoașterea cât mai exactă a structurii mineralelor din natură, a palatelor cristaline despre care am vorbit mai sus. S-a constatat că nuanța ultramarinului depinde între altele de numărul de atomi de sulf «străini» prinși în rețeaua cristalină, nuanța schimbându-se de la alb (în lipsa sulfului) în verde și albastru. Jocul tonurilor care face splendoarea unei sculpturi depinde, așa-

culare. Cunoscute fiind diametrul ochiului unei site moleculare și diametrul critic al moleculelor pe care vrem să le separăm dintr-un amestec, ne este dată posibilitatea unei purificări la scară moleculară. Dar nu numai atât. Aceste site pot fi astfel preparate încât în trecerea prin ele a unor soluții să se producă repede un «schimb». Mai precis, rețeaua cristalină a sitei preia din soluție ioni metalici (atomi metalici încărcăți electric) și cedează în schimb din proprii săi ioni metalici. Este deci o sită schimbătoare de ioni.

Problema prezintă interes și pentru țara noastră. Apa din cazanele de abur ale termocentralelor, ca și cea care alimentează uzinele chimice, de fapt mai toată apa industrială, trebuie să treacă prin schimbători de ioni pentru a deveni mai puțin «dură», pentru a nu mai depune pe pereții cazanelor și reactorilor cruste de piatră ca în ceainice. De altfel aceste cruste reprezintă nu numai un pericol grav pentru cazanele de presiune, ci și duc și la o mare risipă de căldură.

EGULELOR

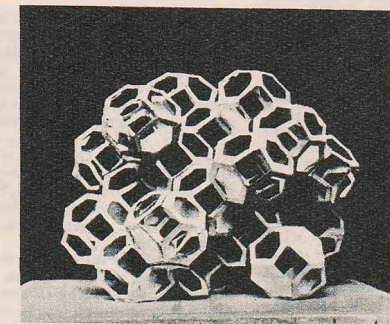
dar, de numărul de atomi de sulf captivi în rețeaua ultramarinului... Chimistul risipește vraja pentru a o putea apoi recrea mai bine.

PIETRELE CARE FIERB

Cu două secole în urmă, mineralogul și chimistul suedez Axel Frederik Cronstadt, descoperitorul nichelului, a observat un fenomen care i s-a părut foarte curios. Încălzind niște minerale cristaline pe care și propusese să le studieze, ele se *topeau și păreau că fierb în același timp*, eliminând vapori de apă! Iavantu la dat acestor minerale numele de zeoliți (zeo = a fierbe; lithos = piatră), pietre care fierb.

O astfel de rețea zeolitică oferă nenumărate posibilități de găzduire temporară și de trecere pentru moleculele trănene, anorganice și organice. Evident, trecerea este permisă numai pentru molecule cu diametrul potrivit cu cel al analului cristalin. Dar aceasta înseamnă că avea la dispoziție o «sită» naturală cu ajutorul căreia putem «cerne» moleculele! Pare de necrezut — și totuși este devărat. Moleculele prea mari sînt oprite, cele mici trec. Iată o descoperire care ar putea face să pălească de invidie și orice scriitor de romane științifice. Intacte...

Această însușire remarcabilă a determinat răspîndirea actuală a *sitei* mole-

Așa arată «celulele-colivii» ale materialelor de felul ultramarinului. Descifrarea acestei structuri a permis chimiștilor să realizeze adevărate ture de forță în palatele microcosmosului, creînd site invizibile și, în general, intervenind la scara moleculară, aidoma unui inginer sau arhitect în lumea noastră obișnuită.

Soluția? «Cernerea» apei de alimentare a cazanelor cu schimbători de ioni produși în țară.

Să mai amintim de o clasă de site moleculare (cu argint), care-și schimbă culoarea în contact cu cele mai fine urme de apă, oferind astfel un mijloc excepțional de control al umidității gazelor industriale; o astfel de sită schimbătoare de ioni — folosită de data aceasta la obținerea apei de băut din apa de mare — a adus nenumărate servicii în timpul ultimului război mondial salvînd naufragiații însetați în plin ocean.

În viitorul apropiat, cartușele de site moleculare, produse astăzi și în România, se vor răspîndi în toate laboratoarele și uzinele, ca instrument de purificare moleculară, de recuperare a unor substanțe pierdute azi în gazele reziduale, de uscare a gazelor folosite la sinteza chimică, în fine, de obținere a apei pure.

«A CĂUTAT UN MĂGĂRUS ȘI A DESCOPERIT UN IMPERIU»

Cu această expresie spirituală a caracterizat chimistul H. Kolbe celebra sin-

teză efectuată de F. Wöhler în anul 1828, prin care a fost deschisă calea chimiei organice de sinteză, a industriei chimice moderne.

Wöhler încerca atunci să prepare, printr-un procedeu simplu, o anumită substanță anorganică și a obținut... prima substanță organică sintetizată în laborator din substanțe anorganice: ureea. Se întimplase deci ca în povestea în care ciobanul își căuta măgarul și a ajuns să cucerească o fată de împărat și jumătate de împărăție.

Imperiul descoperit de Wöhler a fost sinteza organică în laborator: care a însemnat începutul istoriei coloranților sintetici, a medicamentelor sintetice, maselor plastice și cauciucului sintetic. O adevărată revoluție în chimie. Cam tot așa i s-a întimplat lui M.T. Beugen cînd, efectuînd experiențe simple, a descoperit printr-o întimplare așa-numită aducți, amestecuri cristaline în care un component este înglobat în interstițiile rețelei cristaline a celui de-al doilea component. Deci ne întorcem din nou la «colivii» despre care vorbeam mai sus. Azi utilizarea aducțiilor formează un capitol al chimiei bogat, în plină desfășurare și cu aplicații extrem de largi. Una dintre ele se referă la tehnologia produselor petroliere.

Separarea și izolarea fiecărui tip de hidrocarbură din amestecul pe care-l formează petrolul este problema fundamentală a tehnologiei petrochimice. De cit de perfect se efectuează această separare depind în cele din urmă calitatea benzinei pentru automobile și camioane, calitatea uleiurilor de uns, a materiei prime pentru masele plastice produse pe bază de petrol.

Folosind capacitatea de selectare a substanțelor care dau aducți se rezolvă problema fundamentală a separării hidrocarburilor foarte apropiate ca lungime și formă — greu, dacă nu chiar imposibil de realizat prin alte mijloace.

ALIMENTE ȘI... EXPLOZIBILE ÎN AMBALAJ MOLECULAR

O aplicație care are de pe acum, și va căpăta mai ales în viitorul apropiat un grad mare de generalitate este «ambalarea» chimică sau moleculară. Cristalele de uree sau tiouree — cristale-gazdă — pot proteja «oaspeții» lor moleculari, sensibili la atacul oxigenului. Închise în canalele cristalelor-gazdă, substanțele alimentare nu se strică, explozivii așteaptă cuminți momentul utilizării lor la desfundarea galeriilor din mină, medicamentele alterabile la aer își păstrează nemodificate însușirile. Se pot «impacheta» astfel — la scară microcosmosului — substanțe străzătoare de buruieni, substanțe radioactivizate, grăsimi lichide etc. Și cine știe ce substanțe de interes excepțional, suferind transformări radicale în contact cu aerul, nu vor putea fi transportate miine, fără nici un risc, peste mări și țări sau chiar prin cosmos, în «ambalaj» molecular?

Și, în sfîrșit, aceeași metodă oferă «forme de turnare» moleculare, făcînd posibilă orientarea sintezei moleculelor uriașe, a vesticilor polimeri, născuți din imbinarea cap la cap a unor molecule mici (monomerii). Chimistul izbutește astfel — mai sigur decît pe alte căi — să dispună fragmentele moleculei de polimer în mod strict ordonat, după un plan în prealabil stabilit, și să le «sudeze». Tocmai aceasta este calea obținerii unor materiale noi cu însușiri excepționale.

Iată dar cum, cunoscînd tainele palatelor cristaline și așezînd și îndepărtînd după plac «moleculele captive», chimistul împlinește un vis de aur al științei, realizînd adevărate opere de arhitectură moleculară.

Max SOLOMON
Institutul de metrologie

La «Sidmar» un gestionar-gigant conștiincios, politicos și — pînă la proba contrară — infailibil: CALCULATORUL IBM 360

Nu totdeauna marile salturi în știință și tehnică primesc publicitatea cuvenită. Cel mai adesea nu numai că ele nu pot concura cu tam-tamul în jurul divorțului unei vedete de cinema ori al victoriei, meritate sau nemeritate, a echipei de fotbal favorite, dar cîteodată sînt pur și simplu ignorate de presa de mare tiraj și deci de publicul larg.

Evenimentul petrecut recent pe malul canalului maritim Gand-Terneuzen din Belgia nu a pasionat, se pare, pe nimeni în afară de participanții direcți și, desigur, pe specialiști și pe conducători de mari întreprinderi. Și totuși, prin implicațiile sale, evenimentul merită să fie trecut cu litere roșii în calendar deși, poate, nu este atît de cutremurător ca ultima știre despre trăirile yoga ale «Beatles»-ilor în India.

Despre ce e vorba? Pe o suprafață de 650 hectare pe malul canalului sus-amintit se ridică un grup de uzine al unuia dintre cele mai mari complexe siderurgice din Europa: «Société Siderurgique Sidmar». Anul acesta societatea urmează să producă 800 000 tone de laminat pentru caroserii de automobile și frigider. Nu demult, la centrul «Sidmar» din Belgia a intrat în funcție, se pare pentru prima dată în Europa (și poate în lume, date fiind proporțiile operației), un calculator electronic gigant pentru gestiunea întreprinderii. De acum încolo conducerea tehnică și — într-un anumit sens — economică a operațiilor curente va fi preluată de calculator, debarșind astfel personalul ingineresc și economic de un volum uriaș de muncă.

Calculatoarele pentru supravegherea producției și efectuarea unor munci administrative se utilizează de mai multă vreme în marile întreprinderi. Mașina electronică de la «Sidmar» inaugurează însă *gestiunea integrală automată*.

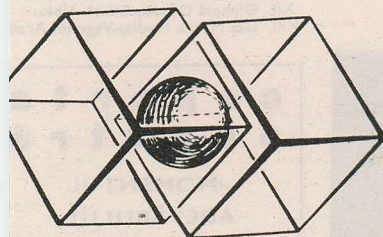
Calculatorul urmărește atent fiecare fază a producției, începînd de la lansarea primelor comenzi și pînă la facturare și expediere; el păstrează continuu evidența ansamblului operațiilor și intervine instantaneu — în limitele memoriei și programelor sale — pentru rezolvarea unor dificultăți tehnice neprevăzute. În acest scop au fost instalate pe tot parcursul liniilor de producție așa-numite posturi terminale, emițătoare și receptoare de date, conectate cu mașina electronică centrală. Pe această bază ea ia diferite «hotărîri», comandînd de pildă reafectarea unor utilaje în funcție de necesitățile curente. Posturile terminale sînt alimentate cu date de muncitorii operatori înzestrați cu claviaturi portative. Calculatorul primește mesajele respective, dar în cazul unei greșeli din partea operatorului le refuză politicos însă ferm...

Mașina electronică nu se mulțumește să urmărească producția curentă, ci privește și în viitor. Ea pregătește planurile de producție săptămînale, grupează comenzile în funcție de caracteristicile tehnice, de urgența lor și de considerații comerciale, iar în «cimpul liber» (și îi rămîne suficient, dată fiind viteză-fulger cu care lucrează) se ocupă de gestiunea stocurilor și evidența salariilor.

Desigur, toate «hotărîrile» mașinii se întemeiază pe programul înscris de om. Nu se pune deci problema substituirii omului, a conducerii uzinei de către calculator, ci numai de o utilizare rațională a uriașei «capacități de muncă» a creierului electronic. Ușurați — dacă nu total cel puțin parțial — de povara operațiilor de rutină, care în cazul unui proces de producție complicat poate deveni acaparatoare, tehnicienii și personalul de conducere capătă posibilitate de a desfășura o muncă realmente creatoare, de a se concentra asupra problemelor majore, de concepție, actuale și de perspectivă.

Eroul articolului de față are un nume care dispune prea puțin la visare: este un calculator IBM 360 model 40. Dar citînd despre performanțele lui gîndul te duce departe. Ce ne mai rezervă viitorul? Am intrat în era calculatoarelor, poate fără să ne dăm seama...

L. NIȚESCU

moleculă «captive». După cum se vede, ea este cu totul străină de cele care formează cristalinul. Ca o pasăre colivie...

memento

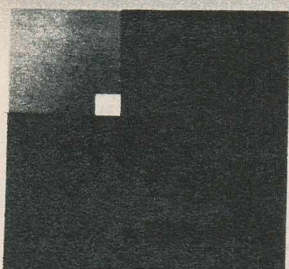
carte

● **Biletul la control!** (eseuri) de Dumitru Popescu. O carte a cărei idee și decantată dintr-o activă participare la viață și o foarte lucidă observare a concretului social. Două — ni se par — a fi acțiunile care formează osatura medițiilor așternute pe paginile ei: una, de natură polemică îndreptată împotriva nocivităților care alterează personalitatea umană și frânează mersul înainte al societății, alta, de afirmare și promovare a acelor tendințe și certitudini — proprii noii morale vieți — necesare progresului moral-individual și colectiv. Ideile fiecăreia dintre aceste «notații esențiale» sînt expuse într-o ordine graduală, corespunzătoare necesității de a convinge; exprimarea lor e clară, precisă, fără însă a se exclude nuanțele și particularitățile ce individualizează un stil.

De altfel, autorul cărții de față e posesorul unui stil de certe virtuți artistice, cunoscute și din lucrările sale anterioare. De aceea unele pagini caracterizate de nota polemică ating nivelul pamphletului de zădărit, iar aserțiunile capătă în repetate rînduri conștința unor maxime. **Biletul la control!** e un ghid spiritual, orientativ pentru comportamentul și rosturile noastre «pe marea autoastră spre comunism» (Editura tineretului).

Dumitru Popescu

Biletul la control!

● O lăudabilă inițiativă a Editurii științifice: scoaterea unui volum de **Corespondență**, datorată marelui savant neurolog român Gheorghe Marinescu (1863-1938). Cartea, cuprinzînd selecționat o parte din vasta corespondență (cîteva mii de scrisori) a eminentului om de știință, e menită să solicite atenția unui public cititor mai larg, depășind astfel interesul strict al specialiștilor. Și aceasta pentru că schimbul de scrisori al dr. Gh. Marinescu cu mari personalități autohtone și de peste hotare (Nicolae Iorga, George Enescu, Victor Babeș, Dimitrie Onciul, Henri Bergson, Werner Sombart, A. Carrel, Ch. Richet ș.a.) nu numai că ne conturează nemijlocit profilul uman al savantului, dar ne dezvăluie și multe aspecte ale epocii. Ediția e îngrijită de Mariaora G. Marinescu și G. Brătescu (Colecția «Savanți de pretendenți»).

● Tot în colecția «Savanți de pretendenți», Editura științifică prezintă: **Dimitrie Leonida** (remarcabilă personalitate a tehnicii românești, pionier al electricității țării) de Ion Bașgan și Camille Flammarion de Hilaire Cuny.

● De reținut: Vasile Sadoveanu — **Bădia Mihai**, amintiri și evocări. Cu un cuvînt înainte de Șerban Cioculescu (Editura pentru literatură).

● Noi apariții în lirică: **Interiorul legii** de Gabriela Melinescu; **Dresoarea de fluturi** de Al. Lungu; **Globul din stînga** de Victor Frunză.

● De asemenea unele noi apariții și în epică: **Calul de duminică** (schife și povestiri) de Ioana Orlea; **Cifrul Petre Petrescu** (roman) de Grigore Beuran; **Vopșește-ți părul castaniu** (nuvele) de Valentin Raus.

● Colecția «Bibliotecă pentru toți» a obținut numeroși ei cititori cu surprize. Recent, aceasta ne-a oferit o **Antologie de poezie belgiană de limbă franceză** în traducerea inspirată a poetului Radu Bouréanu, care asigură în același timp și prezentarea succintă dar definitivă a fiecărui poezic antologat.

● În formatul ei primitiv, a apărut al doilea număr din **Viața românească**. Sumarul revistei e bine reprezentat — printr-un alt — de cîteva studii cuprinzînd contribuții și date inedite, precum: «Istorie și literatură» de Silvan Iosifescu; «Poezia mobilor» de Eugen Luca; «Figura grafică și abstracția filozofică» de

I. Banu, «Mitul ca formă literară» de C.I. Gulian. La cronica literară, Paul Georgescu prezintă: «Literatură română între cele două războaie» de Ov. S. Crohmălniceanu. Caietul-supliment al acestui număr e dedicat teme «poezii și tehnica».

disc

O bogată colecție de folclor românesc și al altor popoare:

● **Emil Gavriș**, cu orchestra lui Florian Economu, în «Cine-o făcut crîșman-drum». «Mă dusei într-o grădină» și altele. Excelent disc (EPC-908).

● **Mia Barbu** cîntă cu mult farmec române de inimă albastră: «Am iubit doi ochi albaștri», «Te duci și tu», «E prea tîrziu» (EPC-912).

● **Ion Luca Bănățeanu**, dirijor și violist de prima mînă, în fruntea orchestrei «Carpați», ne-a lăsat o bogată moștenire (înregistrată pe benzile Radioteleviziunii) pe care casa noastră de discuri face bine că ne-o pune la îndemînă. Lăutar autentic, artist împlinit, folclorist pasionat, Ion Luca Bănățeanu rămîne un bun reprezentant al muzicii populare (EPD-1175).

● **Ștefan Lăzărescu**, o frumoasă voce, de altfel binecunoscută, însoțit de Nicu Stănescu și orchestra sa ne oferă: «Măria neichii, Măriei» sau «Măi lonele, tu erai» (EPC-903).

● Ascultați-l pe **Madaraș Gabor** cu orchestra lui **Róza Béla** în cîteva minunate piese de muzică populară maghiară. Rețineți: «La poarta iubitei mele» (EPC-914).

● **Grigore Kiazim**, la mandolină, împreună cu o formație orchestrală interpretează un mînușchi de opt melodii din folclorul turcesc (EPC-915).

cinema

● **Noul locatar**. Janus Majewski, tînar cineașt polonez, autor a numeroase filme documentare, și-a făcut debutul cu acest lung-metraj artistic bine primit de iubitorii filmului din Polonia. Comedie grotescă, cu serioase apeluri adresate conștiinței noastre în scopul de a feri individualitatea omenească de alterare, filmul — inegal în consistență cinematografică ca și în cea a ideilor — impune un nume de regizor ce trebuie reținut. În rolurile principale: Jan Mackulski, Barbara Ludwizanka, Magda Zawadzka.

● **Trei grășuni**. După acel excelent film care se numea «Mantaua», Alexei Batalov — regizorul, ne descumpește. Iar lîngă acest sentiment incăp și destulă dezamăgire. Bunele noastre sentimente, totdeauna treze cînd e vorba de Batalov, nu prea au pe ce să se oprească. Ici, colo, un oarecare meșterșug, oarecare fantezie în transpunerea unei nuvele a lui I. Oleș. Prea puțin. În distribuție: Lina Braknite, Alexei Batalov, Petia Artemiev, V. Nikulin, A. Orlov.

● **Hocus-pocus**. E greu să-l recunoaștem pe spiritualul Kurt Hoffman («Copiii minune», «Hanul din Spessart» etc.) în această comedioară anemică în care preocuparea de căpetenie pare a fi fost doar stilizarea decorului. În rolurile principale apar Liselotte Pulver și Heinz Rühmann.

Liselotte Pulver

● **Cele trei nopți ale unei iubiri**. Un film răsac cu multă suferință. Numele autorului trebuie notat însă: György Revesz. Este un cineașt obsedat de poezia dragostei, un cineașt pe care-l știm talantat. Interpreți: Benedek Toth, Vera Venczel, Darvan Ivan, Latinovitz Zoltan, Sinkovitz Imre.

● **Mari cineaști pe ecranele noastre**: **Akira Kurosawa** (Cei șapte samurai), **Alexandar Petrovici** (Am întîlnit tîgani fericiți), **Zoltan Fabri** (Post-sezon), **Claude Lelouch** (Un bărbat și o femeie), **Stanley Kramer** (O lumă neună, neună, neună).

● **Ziaristul italian Sergio Pastore** debutează în regia de film cu o ecranizare după Othello, transpusă într-o ambianță tip western. Proaspătul cineașt intenționează să-l solicite pentru rolul lui Iago pe P.P. Pasolini. În ceea ce privește interpretul principal, acesta va fi, se pare, Sidney Poitier. Alegerea se dovedește mai grea cînd e vorba de Desdemona. Pînă acum nu a fost anunțat nici un nume.

muzică

● **Concertul Filarmonicii** este marcat de un adevărat eveniment artistic: prezența marelui pianist elvețian **Nikita Magaloff**, succesorul lui Dinu Lipatti la catedra de virtuozi la pianistică a Conservatorului genevez. Distinsul oaspete va interpreta la București o operă de culme a literaturii pianistice mondiale: **Concertul nr. 5 în Mi bemol major** pentru pian și orchestră, faimosul «Imperial» de Ludwig van Beethoven. Programul mai cuprinde: «Diptycul pentru orchestră» de Adrian Rășu și «Variațiunile și fuga» de Max Reger pe o temă de Mozart. Dirijează **Mircea Popa** (6 aprilie 1968, sala Ateneu).

● În programul concertului Orchestrei simfonice a Radioteleviziunii (dirijor, **Iosif Conta**) sînt înscrise două lucrări de mare popularitate: **Rapsodia a II-a** de George Enescu și **Concertul pentru vioară și orchestră** de Johannes Brahms (solist, **Ștefan Ruha**), precum și o operă muzicală care la vremea ei (1913) a iscat — pentru ideile și mijloacele de expresie năvoitoare — un faimos scandal, cu distrugerea mobilierului sălii de concert: **poemul simfonic «Sărbătoarea primăverii»** de Igor Stravinski (11 aprilie, Studioul de concerte al Radioteleviziunii).

● **Oaspeți** la O.S.T.A. din domeniul muzicii ușoare. Este vorba de o formație engleză cuprinzînd un grup instrumental «The Switch», un trio vocal «The Reflections» și, se înțelege, un solist în persoana tînarului (de fapt toți sînt tineri) **Bill Williams**. Păstrînd justificabile rezerve (O.S.T.A. ne-a mai «ars» uneor), recomandăm acest spectacol muzical din sala Palatului (6 aprilie).

● **Patru opere** pe scene în spectacole alternative pe scena bucureșteană: «Ana Lujojana», «Secretul lui Marco Polo», «Sînge vienez», «Contesa Maritza». Despre calitatea spectacolelor ce se poate spune? E loc și de mai bine!

plastică

● **Artă decorativă**. Peste 100 de lucrări (tapiserie, imprimeuri, sculptură decorativă, ceramică, sticlărie etc.) expuse de studenții Institutului «N. Gri-gorescu». Lucrări de clasă, de diplomă sau exponeate de la concursuri internaționale (Faenza — Italia) ele vădesc căutări și certe reușite, dar și o lăudabilă finalitate practică care face ca această expoziție să fie cu atît mai oportună. Remarcabilă ceramica cu caracter monumental (destinată Conservatorului): «Muzica populară» (D. Rădulescu, I. Berinde), «Muzica cultă» (Iulia Dinescu, Zaiade Lucretia), «Caii» de o mare frumusețe plastică ai Constanței Gheorghe sau vasele decorative ale Monicăi Damian, Șerban Popa ș.a., ceramica Michaeliei Ștepanescu, tapiseriile Adrianei Luca, Monicăi Moisescu, Lilianei Lăzeanu ș.a. sau sculpturile în metal, vîndînd interesantă căutări, ale lui Cornel Comarovschi, Dan Căvataru ș.a., ca să nu citim decît câteva exemple. O expoziție pe care o recomandăm (Sălile Kalinderu).

● **Balogh Lajos** — acuarele. În prima expoziție bucureșteană, artistul prezintă peste 50 de lucrări — peisaje și flori. Balogh este un virtuos al peisajului surprins în clipele sale definitorii, de maximă intensitate vegetală și în același timp un poet al incantațiilor cromatice. O natură calmă sau dinamică, relevată în toate ipostazele ei, ca în fermecătoarea suită a toamnei de un lirism coloristic nu prea adesea întîlnit («Toamnă argintie», «Toamnă roșie», «Toamnă în galben» etc.) (Galeriile de artă, bd. Magheru 20).

● **C. Calafeteanu** — pictură. Vocia artistului pare a fi peisajul și florile pe care le transcrie pe pînă în involburări cromatice reținînd adesea doar vibrația abia perceptibilă a petalelor. Priveliștile reprezintă mai degrabă arhitectura

cromatică a unui colț de natură cu cerul și flora sa, decît descrierea ei, o transpunere în culori intense ca în «Delta, noaptea», «Delta — peisaj», «Peisaj dobrogean» sau «Sinaia». În expoziție se mai face remarcată o lucrare de amploare: «Lupta de la Rovine», subiect care a prieluit artistului realizarea unei compoziții istorice dinamice, creată cu mijloace picturale moderne (holul Bibliotecii centrale universitare).

● **D. Negrea** — desen umoristic. Ilustrator de carte, asiduul colaborator al presei, D. Negrea este la a treia expoziție personală. Caricaturistul cultivă, cu vervă, un umor de situație, inocent, reluînd adesea variațiile pe aceeași temă ale umorului clasic (naufragiul, închisoarea). Desenul, laborios, muștește de fantezie și adesea leagăna e de prisos, ideea fiind evidentă. Dispuse pe scurte suite, desenele sînt un serial, în mai multe acte, care începe în preistorie și continuă pe firul timpului, satirizînd situații (Galeriile de artă, bd. Magheru 20).

● **V. Dobrian** de Mariana Vanci. O monografie concisă a unui dintre cei mai reușiti graficieni contemporani. Autoarea descrie evoluția artistului de la debutul său (1935) în publicațiile militante ale vremii, la activitatea prodigioasă de astăzi cînd Dobrian cultivă cu virtuozitate o gravură remarcabilă prin laconismul și puritatea desenului și riguroasa organizare a volumelor. 40 de reproduceri, multe color, completează volumul (Editura Meridiane).

● **G. Ionescu** de M. Mihalache. Dedicată unuiu dintre cei mai importanți peisagisti contemporani, monografia face o documentată trecere în revistă a vieții și activității pictorului G. Ionescu. Cîntăreț al pămîntului românesc el îi relevă frumusețile și spiritualitatea, oprindu-se mai cu seamă la întinderile pline de farmec ale Bărăganului. 48 de reproduceri ilustrează monografia (Editura Meridiane).

teatru

● **Doi dramaturgi debutanți** mai virștici: Anca Bursan și Gh. Panco, lansati de Teatrul de Comedie cu **Nicnic**. Un text vioi, deseori spiritual, pe alocuri grațios, fără adîncimi și pretenții, pretext al unui spectacol-divertisment bine făcut, sub conducerea regizorului Moni Ghealer. Rîm, dual de spirit și, mai ales, creația lui Virgil Ogașanu — un Don Quijote modern, imbinînd farmecul personal cu certe virtuți artistice. Excelentă, Sanda Toma; alături de ea, Amza Pellea și Iurie Darie. Spectacol de actori și regie.

● **Părinții teribili** de Cocteau la Teatrul Național «I.L. Caragiale». Comedie de investigație psihologică, ușor desuetă. Armonică, regia lui Miron Niculescu pune în lumină interpretările valoroase ale Irinei Răchițeanu, Tanței Cocea și compoziția Adelei Mărculescu. O prezență: George Paul Avram.

● În dorința de a populariza opera dramatică a lui Camil Petrescu, Teatrul Național din Craiova a luat inițiativa organizării unuiu ciclului de spectacole. Și-au anunțat participarea teatrele din Pitești și Botoșani. Cu această ocazie se va prezenta și un simfoniet: «Omul și opera». Se vor juca: **Suflete tari** (teatrul din Craiova), **Mitică Popescu** (Pitești), **Iată femeia pe care o iubesc** (Botoșani), **Act venețian** (Craiova). Bună inițiativă; păcat că lipsesc tocmai cele mai semnificative opere ale lui Camil Petrescu: «Danton» și «Jocul ieilor».

● **Premieră originală: Moștenirea** de Maria Fîldeș la Teatrul maghiar de stat din Cluj. Comedia satirică combate carismul, egoismul. I.Szabo a regizat un spectacol alert cu Marton Janos, Luiza Orosz, Nagy Deszo, Torok Katalin și Ana Szeles.

● **Mihai Berechet** a montat la Teatrul de stat din Brașov comedia polizistă a lui Robert Thomas, **Opt femei**, dindui ritmul și atmosfera cuvenite. Se remarcă dintre actori Melania Niculescu alături de Mada Florian, Pusa Protopopescu, Vivi Candra. Scenografia, Cristina Udreă.

● **Premieră la Sibiu: Donna Diana** de Augustin Moreto. Regia, Christian Maurer. Scenografia, Maria Bodor. În rolurile principale: Rosemarie Müller, Ingrid Oynczen, Inge Fronius.

Sanda Toma

Gaby Novak

televiziune

Teatru, cinema, folclor, sport (cu teste fotbal)... acestea sînt atracții programului televizat al săptămîinii. Dacă nu ne înșelăm, săptămîin trecută lucrurile stăteau cam la fel. Elemente de surpriză puține, dar unul trebuie semnalat ca senzațional: penultimul episod «Evdadatul: Slavă Domnului!»

DUMINICĂ 7 APRILIE. Fotbal și bo (după-amiază) ● Din repertoriul dramurgului britanic J.P. Priestley (cunoșcut la noi mai ales cu «Inspectorul poliției») Teatrul în studio a ales «Zit mamei», asigurîndu-și colaborarea unei eminențe interpret și în frunte cu Eugen Popovici și Silvia Dumitrescu-Timbi (20.10) ● **Șlagăre în interpretare actorilor**. O emisiune capabilă oricîrui să ofere satisfacții telespectatorului (21.10) ● **Film: «Babette pleacă război»**, Babette nefiind alta decît Brigitte Bardot (21.30).

MARTI 9 APRILIE. Seară de teatru așezată o piesă valoroasă din dramaturgia originală: «Act venețian» de Camil Petrescu. Interpretează actorii ai Teatrului Național craiovean (20.40).

MIERCURI 10 APRILIE. «Dor de soare», o emisiune muzical-coregrafică structurată pe lucrări din creație pentru balet a lui Mihail Jora (20.0) ● **Telecinemateca** e pusă parcă în fapte mari: iată-o dăruindu-ne două ore de delectare cu filmul «Erau 9 celibatari ai căruu eroi nu sînt alții decît Elvi Popescu și Sacha Guitry (20.45).

JOI 11 APRILIE. «Primăvara a sosit» — un montaj folcloric pe fond muzic coregrafic cu: Irina Loghin, Maria Ci banu, Rodica Bujor, Victoria Darv; Marioara Tănase, Polina Manoilă, Benoi Sinulescu, Ion Luican, Dumitru Sopo Pop Simion, Ion Lăceanu. Dirijează: Nicolae Băluță (20.30) ● **Teleglob: Tomania** (21.30) ● Jean-Louis Barrault, scriitor lucid și personalitate artistică contemporană (actor, regizor, om de teatru) prezintă un eveniment marcant din lumea Taliei: stagiunea «Teatrului Nănișilor» (22.00).

VINERI 12 APRILIE. Două nume pîrînd încă adînci rezonanțe: actor Charles Boyer și regizorul Zoltan Kossuth întîlnesc pe genericul filmului «Sul Giocondo», ecranizarea năvelei a același titlu de Aldous Huxley (21.15)

SÂMBĂTĂ 13 APRILIE. Se conspură prima jumătate din programul bucrăștean de fotbal (după-amiază) ● Ii cutăm, ca întotdeauna cu multă plăcere pe violonistul Ștefan Ruha în emisiunea **Întîlnire cu...** (21.00) ● **Invitată noastră:** Gaby Novak. Presupunem că s-a înșelăm că s-a pornit, în sfîrșit, la val rificarea prețioaselor pelicle prielului de Festivalul de la Brașov (22.40).

pronosport

Pronosticul antrenorului TITL OZON la concursul Pronosport nr. 14 din 7 aprilie 1968

- I. Steagul Roșu-Steaua
- II. U.T.A.-Petrolul
- III. Dinamo Bacău-Dinamo Buc.
- IV. Rapid-«U»Cluj
- V. Farul-Iul
- VI. F.C. Argeș-A.S.A.
- VII. Chimia Suceava-Chimia Rm. Vilcea
- VIII. C.F.R. Pașcani-Polit. Iași
- IX. C.S.M. Reșița-Polit. Timișoara
- X. Minerul Baia Mare-Crisul
- XI. Ind. Sirmei-Metalul Hunedoara
- XII. Olimpia Oradea-C.S.M. Sibiu
- XIII. Gaz Metan Mediaș-Vagonul Arad

coperta noastră

«MOMENTUL ADEVĂRULUI»

În jungla vietnameză, trupele americane întîmpină rezistență dirză și eficientă a eroicului popor al Vietnamului. Tributul de sine plătit de agresori este din ce în ce mai mare.

Nu numai criticii, dar și unii dintre valoroșii tineri artiști participanți la recenta Expoziție de la Dalles a Cenaclului Uniunii artiștilor plastici relectau cu acest prilej asupra perime- trului estetic destul de unilateral al artei lor, asupra inexplicabilei dimi- nuării a prezenței figurii umane din această artă ca și în bună măsură din arta noastră matură. Această îngustare tehnică și tematică este evident că nu poate răspunde nevoii de diversitate a publicului, și mai ales nu acoperă decât într-o mică măsură câmpul real al posibilităților creatoare ale tinerilor artiști. Ceea ce singuri măturiseară că își propun în urma acestei confrun- țări de la Dalles este de a filtra cu mai multă rigoare diversele soluții ale artei contemporane, interpretându-le crea- tor în spiritul culturii plastice ro- mânești.

Cu câțiva ani în urmă, pe cînd actualii expozații de la Dalles se aflau încă pe băncile Institutului de artă plastică, un observator perspicace, atent la cărțile și reproducerea care circula pe sub nină prin ateliere, ar fi putut să pre- vadă configurația acestei expoziții. Fascinația fructului oprit din cosmeticele poze ale albumelor de buzunar, în lumea cenușie a ideilor didactice, avea darul să transforme fiecare ucenic în- tr-un depozit de refuzări, comprimate din ce în ce mai mult în tensiunea dog- matică a școlii, și la a căror eliberare asistăm acum. Dacă pentru studentul de ieri, școlarizat sub o anumită zodie estetică, fructul oprit se numea Van Gogh, Cézanne sau Gauguin, pentru cel de azi se numește Klee, Hartung, Kandinsky. Fructul oprit nu este o hrană, ci o tentație, dar cînd ucenicul rămîne flămînd în atelier, cînd foamea de cunoaștere nu se poate astîmpăra cu hrana precară a unei programe ana- litice învechite, fructul oprit e devorat cu aviditate. Indigest pentru mințile prea crude, obișnuite să consume ma- terie inertă, de manual, alimentul viu vede greu ca stridiile și în loc să hră- nească, ametește. O tinerete ieșită nu temut de pe băncile școlii își exprimă a Dalles dreptul la viața artistică, la afirmare. Puține din deprinderile învă- țate în școală se mai întrevăd în pin- tele și cartioanele expuse. Învățătura, imitată de obicei la stereotipe studi- ile nud, portret sau compoziție, con- fuse de reguli empirice, în afara orică- rei discipline teoretice a funcției mij- oacelor de expresie și fără nici o corespondență cu estetica artei con- temporane, era firesc să lase absolven- tului grave insatisfacții. E suficient, de pildă, să ne gândim cine predă pînă de urînd, în cadrul cursului de istoria artei la Institutul «Nicolae Grigorescu», pentru a realiza precaritatea inadmi- si-

PE MARGINEA UNEI EXPOZIȚII

bilă a noțiunilor transmise studentului în acest domeniu vital al gândirii plastice moderne. Obișnuitul adagiul cu care fiecare absolvent de la noi pășește pra- gul carierei de pictor sau sculptor, «dacă vrei să ajungi artist trebuie să uiți tot ce ai învățat», pare să-și gă- sească o elocventă ilustrare. Din ferice, pierderea impusă prin uitare, adesea nu e de regretat. Ceea ce însă interesează este ce anume se pune în loc și din ce necesitate lucrăm. Există, firește, o diversitate în lucrările expuse, dar predomină anumite soliloquii mai mult sau mai puțin expresive, pe teme cu totul neașteptate pentru peisajul calm și însoțit de dincolo de ziduri al bulevardului Bălcescu. Dacă l-am trans- planta, măcar pentru câteva luni, pe oricare dintre tinerii anxioși, într-una din mașinile-gigant de locuit din vreo metropolă cu zece milioane de oameni, la etajul 80 sau 100, la care să se adauge, la proporții similare, problema existen- ței, neliniștea ar coborî din abstract în concret. Angoasa «metafizică» bucureșteană ar rămîne fragilă ca o păpădie, în raport cu ceea ce poate opera în sufletele bisturiului superciviliza- ției. Tinerii absolvenți, e drept, au motive să aibă uneori sentimentul nesigur- ranței. Sînt artiști valoroși care expun regulat de câțiva ani și nu au devenit încă membri ai breslei. Din aceasta pricină nu li se achiziționează lucrările admise în expozițiile de stat, nici în cele de grup: se descurcă cum pot, dar lucrează cu entuziasm și abnegație. În legătură cu această recentă expoziție sînt absolut necesare unele precizări: sala Dalles fusese rezervată în această perioadă pentru organizarea unei expo- ziții U.A.P. cu lucrări aduse din cam- pania de documentări speciale, de pe marile șantiere ale țării. Campania avu- sese loc în vara lui 1967 și antrenase un număr important de artiști, cheltuin- du-se o sumă substanțială din bugetul uniunii. Deși o bună parte dintre parti- cipanții la această expoziție — artiști maturi în genere — pregătiseră lucrări, expoziția nu a mai avut loc intrucît unii artiști, din păcate chiar din conducerea U.A.P., nu au prezentat nici o lucrare. S-au semnalat cazuri cînd această docu- mentare specială a fost transformată în campanie de agrement pe litoral... Ră-

masă astfel vacantă, sala Dalles a fost plombată peste noapte cu o expoziție de tineret. Cheamați în pripă, tinerii au adus ce aveau în acel moment prin ate- liere. Nu s-a făcut, așa cum ar fi fost normal pentru o expoziție de asemenea amploare, o pregătire de cel puțin câteva luni înainte, cu o susținere materială și un manifest tematic, condiții la care tinerii ar fi răspuns fără îndoială cu mai multă promptitudine decît unii dintre colegii lor maturi... Și totuși, în condiții adevărate deosebit de precare, absolvenții de ieri au devenit pictori și sculptori în sensul real al cuvîntului, cunoscînd deocamdată, în sens material, numai dezavantajele acestei meserii. Să fie oare aceasta sursa unei anumite mișcări interioare ce atinge uneori panica în pinzile tinerilor expozații? Neliniștea lor să fie doar de ordinul condi- ților obiective de existență și lucru sau descinde dintr-o altă zonă, mai com- plexă, legată de destinul spiritual al acestei generații? Anii de studiu au reprezentat pentru majoritatea pic- torilor și sculptorilor tineri — în afară de cei puțini care au beneficiat de sansa de a fi urmat cursurile în clasa unui maestru foarte valoros — o perioadă obscură, apăsătoare. Deși în școală erau constrînși să deseneze lucid și metodic, sub o supraveghere lipsită deseori de orice expresie, reflexele psihice de evaziune din banalul con- venției academice erau încă de atunci mai puternice decît dresura pedago- gică la care erau supuși. Paradoxal, dar tocmai aceste reflexe constituie punc- tele de sprijin în formarea unei viziuni estetice la artiștii tineri de azi. Pictura sau sculptura lor pare mai mult o reacție la deprinderile involuntare ale școlii, decît o concepție de perspectivă. De aceea, absolut toți tinerii (cel puțin ei) au acest drept la inconșvență, în pe- rioada de trecere de la faza reacției împotriva șablonului didactic la faza primelor tatonări ale personalității. Unii au trecut acest prag, alții se apropie de el. Talentul se remarcă însă și într-o categorie și în cealaltă. Cei care au îndurat școala cu talent, adică avînd aptitudini și caracter (componente in- separabile ale talentului), intră cu aceleași date în viața artistică. Ceilalți se străduie să-și transforme defectele în

calități, și uneori izbutesc... Dar nu pe drumul artei, ci pe acela al relațiilor, al căpătuielii. Care este, așadar, sensul psihic al neliniștii unora dintre tineri, pictori, sculptori, graficieni? Evident, nu atât de natură «filozofică», ci mai degrabă nerăbdarea de a forța zone ale insolitului plastic (nu întotdeauna chiar atât de «insolite» precum se pretind). Senini sînt puțini, gravi — majoritatea: încă o trăsătură a generației. Această stare de spirit, împărțită între figurativ și abstract, e concretizată în teme pur- tînd deseori titlul inspirat «Compozi- ție» sau «Peisaj» (e de preferat ca titlul să enunțe tema, să nu fie o simplă eti- chetă). În general, universul temelor e destul de restrîns, ca și cel al mijloacelor de expresie. Evident, nu fiecare poate inventa pictura de la început, dar istoria artei moderne e totuși ceva mai bogată în soluții. Și în culoare! De altfel (para- doxal pentru un popor de colorști), pictura de la Dalles cultivă mai mult structurile formei și ale liniei decît resursele vitale ale paletei. Poate pen- tru că, așa-cum nota Delacroix, culoarea «se învață». Instinctul singur nu duce departe în arta cultă, cînd e vorba de culoare. Depășirea stadiului «optic» al culorii e o problemă de studiu, și acest lucru nu prea se face în școală. Repro- ducerea, oricît de fidelă, nu poate îndeplini strict vizual acest rol; e nevoie de o estetică a culorii, de o metodă. În ce privește linia, forma și compozi- ția, tinerii vădesc o surprinzătoare în- telegere a resurselor plastice ale aceș- tora. Pentru că instinctul e suveran în acest caz, fantezia și gustul înnăscut afirmîndu-se nemijlocit. Se obișnuiește ca în final să se recomande cite ceva. Aș recomanda mai multă generozitate din partea artistului față de viața și civilizația noastră, față de public, întuind noi teme sensibile ale condiției umane în devenirea modernă a socialismului, cît și a eroilor noastre antecedente istorice; aș recomanda mai multă gene- rozitate din partea criticului față de dificultățile și complexitatea acestei meserii în condițiile spirituale contem- porane, mai multă generozitate din partea breslei noastre, Uniunea artiș- tilor plastici, față de această tinerete ale cărei disponibilități și energii va trebui să le aducem cît mai curînd și complet în mijlocul nostru, fecundin- du-ne cu entuziasmul și puritatea lor. Intrînd în climatul fertil și prielnic dezvoltării unei puternice școli romă- nești de artă — climat al căru început va fi, sperăm, apropiata Conferință Națională a U.A.P. — mai tinerii noștri colegi vor și să răspundă așteptărilor celor care astăzi își pun speranțele în ei.

Camilian DEMETRESCU

PLEDOARIE PENTRU CULTURĂ?

Una dintre cronicile de televiziune ale colaboratoarei noastre Felicia Antip, în care era apreciată critic o emisiune cu privire la «furfuriile zburătoare» prezentată pe micul ecran, ne-a adus în redacție mai multe scrisori ale unor cititori ce-și exprimă dezacordul cu punctul de vedere al cronicarei. Dat fiind interesul indiscutabil pe care problema în discuție îl stîrnete în rândurile opiniei publice, facem loc în aceste coloane articolului adresat redacției noastre de scriitorul Ion Hobana.

Sub acest titlu (minus semnul întrebării, care-mi aparține), «Flacăra» din 9 martie a.c. publicat un articol al tovarăsei Felicia Antip despre modul în care a prezentat televiziunea problema obiectelor zburătoare neidentificate. Articolul se referă la două misiuni. Una în care un cunoscut și stimat om de știință «a exclus, fără drept de apel, ipoteza unor vizitatori extraterestri» și alta în care un autor de literatură științifico- fantastică, recte subsemnatul, «a expus necritic argumentele curente ale preoților cultului «furfuriilor zburătoare». Se citează și încheierea expunerii mele: «Personal, sînt convins că furfuriile zburătoare sînt nave extraterestre». E de mirare că o memorie atât de fidelă «a înregistrat și fraza imediat următoare, care constituia veritabilă concluzie a interviului: Desigur însă că și în această problemă ultimul cuvînt aparține științei». Oricum, e o misiune providențială pentru iluzoria justificare a brutalei încercări de intimidare a televiziunii.

Mai grav este însă altceva. Punînd față în față un om de știință și un scriitor, articolul rea să acrediteze ideea că, în problema obiectelor zburătoare neidentificate, ar exista oă tabere: reprezentanții științei și cei ai fanteziei. În sprijinul acestei tentative se dă interpretare cel puțin ciudată filmului documentar prezentat la Teleenciclopedie, spre oglînda, de fapt, cele trei poziții existente în momentul actual: negarea originii extraterestre, susținerea acestei origini și hotărîrea de a studia cu toată seriozitatea un fenomen a cărui importanță devine din ce în ce mai pregnantă. Așadar, dacă există, într-adevăr, nu două, ci trei tabere, ele sînt alcătuite în primul rînd din oameni de știință emni de toată încrederea. Altfel nici nu mi-aș fi îngăduit să-mi exprim punctul de vedere în afara domeniului ficțiunii artistice.

Aș vrea să pun vehemența și rigiditatea articolului doar pe seama lipsei de informare

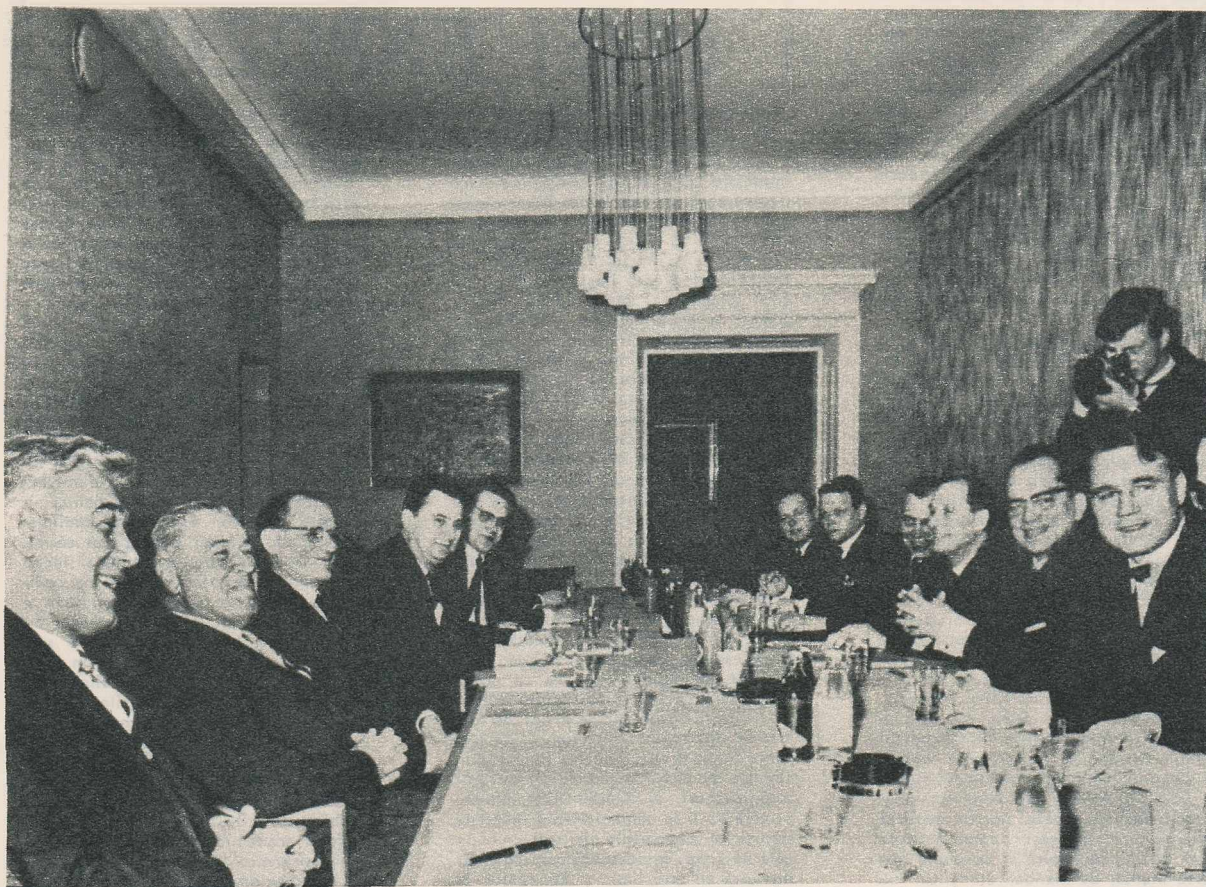
— cu toate că, abia cu o săptămînă înainte, «Contemporanul» publică scrisoarea către secretarul general al O.N.U. și declarația-memoriu semnate de James E. McDonald, decanul Institutului de fizică atmosferică și profesor la secția de meteorologie a Univer- sității din Arizona, care afirmă: «Opinia mea actuală — bazată pe ceea ce consider a fi un examen științific suficient al ipotezelor ce se exclud reciproc — este că ipoteza cea mai probabilă pentru explicarea fenomenului O.Z.N. este aceea că ele sînt un anumit tip de sonde cosmice de supraveghere, de origine extraterestră». Este o opinie împărțită de Frank Halstead, directorul Observatorului din Duluth (Minnesota), Claudio Anguila, directorul Observatorului din Cerro (Chile), Mitrofan Zverev, astronom so- vietic detașat la același observator, Seymour Hess, șeful departamentului meteorologic al Universității din Florida ș.a. iar Hermann Oberth, care nu mai are nevoie de nici o prezentare, spunea, încă în iunie 1954: «Aceste obiecte sînt concepute și dirijate de ființe inteligente în cel mai înalt grad. Ele nu vin probabil din sistemul nostru solar, poate nici măcar din galaxia noastră». Mă opresc aici — și nu din lipsă de citate asemănătoare.

Un ultim cuvînt, în legătură cu caracterizarea opiniei exprimate mai sus drept «cea mai en vogue manifestare a obscurantismului degizat în toga științei». La conferința de presă, ținută după numirea sa în fruntea noii comisii americane de anchetă a fenom- enului O.Z.N., Edward U. Condon, profesor de fizică la Universitatea din Colorado, membru al Academiei Naționale de Științe, a spus: «Desigur, nu orice obiect neidentificat este neapărat un vizitator extraterestru. Dar asta nu înseamnă că toate obiectele neidentificate ar fi fenomene naturale, chiar dacă multe sînt. Atît de mare este vanitatea sau ignoranța unor negatori, încît tot ceea ce depășește înțelegerea lor este considerat ca de neconcepț. Dar concepțiile umane sînt limitate de cunoașterea și experiența terestră și în vastul univers Pămîntul nostru este un fapt infinitesimal». Și, mai departe: «Amintiți-vă, de asemeni: pionierii astronomiei, Copernic, Galileu, Kepler și partizanii lor au fost denunțați ca lunatici sau eretici și persecutați de savanții și teologii care prie- veau Pămîntul drept centrul universului. Ei bine, în acest moment, aceeași atitudine antiștiințifică îi ridiculizează pe cei care consideră furfuriile zburătoare o problemă serioasă». Precizez că profesorul Condon s-a arătat pînă acum mult mai rezervat decît McDonald și ceilalți oameni de știință amintiți.

În introducerea articolului său, tovarășa Felicia Antip ne propune o declarație de principiu: «În materie de răspîndire a culturii, cea dintîi poruncă este să nu dezinformezi, să nu te faci vinovat de propagarea confuziilor, a ideilor false, a prejudecăților sau super- stițiilor». Sînt întru totul de acord. Dar, pentru a nu dezinforma, trebuie să fii informat: pentru a nu propaga confuzii, idei false, prejudecăți sau superstiții, trebuie să poți raporta toate acestea la problema în discuție. Altfel, pledoaria pentru cultură se transformă exact în contrariul ei.

Ion HOBANA

Aspect de la tratativele purtate cu prilejul vizitei oficiale făcute în cursul acestei săptămâni în Finlanda, la invitația guvernului acestei țări, de către președintele Consiliului de Miniștri al Republicii Socialiste România, Ion Gheorghe Maurer, însoțit de ministrul afacerilor externe, Corneliu Mănescu. Subliniind — la dîneul oferit de președintele Consiliului de Miniștri al Finlandei, Mauno Koivisto — atitudinea plină de căldură și spirit prietenesc a gazdelor, președintele Consiliului de Miniștri al României a spus: «Ne bucură că în zilele noastre, pe deasupra depărtărilor geografice, între România și Finlanda s-au încheiat relații tot mai ample de prietenie și respect reciproc, stimulate de afinitățile și spiritul de comprehensiune firești între popoare ale căror destine au avut de înfruntat de-a lungul timpurilor multe greutăți — în fața cărora ele s-au dovedit însă popoare de oameni dirji, neînduplecați în lupta pentru independență, cu nesecată dragoste pentru libertatea pămîntului patriei lor».

Între sindicate și marele business

Ajungerea la un acord între cele 26 sindicate ale muncitorilor din industria americană a cuprului și cele «patru mari» companii din această ramură a pus capăt, în sfîrșit, «celei mai mari greve din industria minieră» — cum o caracteriza săptămînalul «Newsweek». Aprecierea se referă atît la durata acesteia — peste 8

luni — cît și la faptul că ea a cuprins 60 000 muncitori de la companiile «Phelps Dodge», «Kennecott», «Anaconda» și «American Smelting and Refining», afectînd 90 la sută din capacitatea extractivă și 80 la sută din capacitatea de rafinare în industria cuprului din S.U.A. Totodată comentarii au ținut să remarce că obiectivul principal al revendicărilor celor 26 sindicate l-a constituit, de astă dată, nu atît majorarea propriu-zisă a salariilor ci impunerea «principiului reinnoirii în bloc a contractului colectiv pe întreaga companie». Or, în trecut, conducerile companiilor negociau

separat cu personalul fiecăreia dintre minele sau rafinăriile lor. Această aplicare modernă a dictonului latin «divide et impera» ducea adesea la situația ca, în cadrul aceleiași companii, la munci egale să se încilnească salarii și condiții de lucru diferite. Privită la început ca un fapt puțin important — «nu va dura mai mult de cîteva săptămîni», se afirma pe atunci în cercurile patronale din industria americană a cuprului — greva declanșată la 15 iulie anul trecut avea să se impună foarte curînd, mai ales prin șocul produs asupra economiei americane în ansamblu și în mod special asupra industriei de război. Importurile de cupru din străinătate s-au triplat începînd din iulie 1967, ridicînd deficitul balanței de plăți numai în acest domeniu cu 240 milioane dolari la sfîrșitul lunii ianuarie a.c. Iar hotărîrea sindicatului muncitorilor portuari de a-și exprima solidaritatea cu greviștii, refuzînd să descarce cuprul importat din străinătate, nu putea decît să agraveze situația. Și astfel locul indiferenței manifestate inițial l-au luat semnalele de alarmă ca acela al președintelui companiei Chrysler, Lynn Townsend: «Consecințele acestei greve sînt extrem de serioase». Fapt oglindit de altfel și de intervenția președintelui Johnson care, în numele «intereselor naționale», a făcut apel la cele 4 companii și cele 26 sindicate în vederea găsirii unei soluții care să pună capăt grevei.

Acum, datorită acceptării în cele din urmă de către companii a revendicării sindicatelor, greva a luat sfîrșit. Dar ea rămîne înscrisă, cum se exprima «Newsweek», ca un «război sfînt — poate cel mai semnificativ în această decadă — între sindicate și marele business».

I. CIOARĂ

după «joia neagră»

Tradiționalul week-end britanic l-a găsit pe Harold Wilson la reședința sa de vară din insulele Scilly. Premierul a părăsit pentru cîteva zile Londra, cu atmosfera ei încărcată, spre a încerca, netulburat de prietenii și de adversarii, să mediteze la viitorul guvernului său după «joia neagră». Eșecul electoral suferit de laburiști mai stăruie în editorialele ziarelor de pe malurile Tamisei. Pierzînd toate cele patru mandate puse în joc, înfrînți într-o circumscripție

(Dudley) socotită «bastion invulnerabil» al partidului guvernamental (în care s-a ajuns de la o majoritate laburistă de 10 022 voturi, în martie 1966, la o majoritate conservatoare de 11 656 voturi în prezent) laburiștii sînt puși în fața unei situații fără precedent. «Times» afirma că «pierderile record de vocuri reflectă ceva mult mai fundamental decît o deteriorare obișnuită a popularității partidului aflat la putere: pierderea încrederii în capacitatea laburiștilor de a conduce bine economia și destinele țării în general». Departele de redresarea economică promisă înainte de cucerirea puterii, partidul laburist și formația sa ministerială au impus măsuri de «superausteritate» care exprimă dificultăți crescînde ce nu pot fi înlăturate prin procedeele obișnuite. «Succesul conservatorilor — scria tot «Times» — nu derivă dintr-o sporire a prestigiului lor, ci este, mai degrabă, un profit recoltat de pe urma dezamăgirii provocate de laburiști».

La Londra, în unele cercuri apropiate de laburiști, se emite insistent ideea înlocuirii lui Wilson. Cecil King, «omul forte» din presa britanică, a lansat fățiș îndemnul de a se găsi «un nou șef de orchestră». Firește, ziarele conservatoare îi cer premierului, pe un ton violent, să demisioneze. Despre o schimbare în fruntea echipei laburiste s-a vorbit în lunile din urmă cu o frecvență neobișnuită (numele lui Jenkins a fost pomenit în legătură cu aceasta). De fiecare dată Wilson a dezmințit zvonurile care încolțeau pe terenul eșecurilor electorale și al impulsului economic. În aceste zile furtunoase pentru laburiști, Wilson — ne asigură anturajul său — nu pare dispus să se dea bătut. El are în vedere o nouă remaniere a formației ministeriale și o răfuială cu «rebelii» din propriul partid. Premierul a asigurat că își «păstrează singele rece».

S-ar părea că remanierea vizată ar fi mai profundă decît cele precedente. S-ar realiza astfel ceea ce Richard Crossman, liderul laburist din Camera Comunelor, sugera a fi «cabinetul Wilson nr. 2». Se afirmă chiar că Richard Crossman ar urma să devină secretar general al partidului laburist.

În ceea ce privește prezența lui Wilson în fruntea guvernului, un ziar londonez afirma că premierul dispune încă de suficiente atuuiri spre a-și păstra funcția. Dacă, bineînțeles, între timp, asemeni lui Johnson — care a declarat că renunță la bătaia pentru Casa Albă — nu va obosi să-și înfrunte adversarii mereu mai numeroși...

M. RAMURĂ

CRONICA DE TREI SECADE

SCUFIȚA ROȘIE

O specialistă în cardiologie s-a întors de la congresul confrăților ei americani, ținut la San Francisco, și mărturisea în «Contemporanul» neliniștea ei față de forța crescîndă cu care azi tehnica — fie ea medicală — se impune înaintea umanului. E exact ce resimt ca profan citind despre avîntul, îmbucurător de altfel, al grefelor în toate domeniile aceluia continent numit corpul omenesc: timpan, inimă, picior, rinichi etc. Profan cum sînt și prăpăstios la boală, mă trezesc însă cu Scufița Roșie în minte și aud dialogul ei cu lupul îmbrăcat în striele bunicii și dotat cu toate ustensiile — ochelari, bonetă, cămașă de noapte etc. — pentru a-și ascunde planul de îngurgitare a fetiței. Și aud cum Scufița Roșie îl întreabă: «de ce porți ochelari?» și el răspunde: «ca să te văd mai bine»; «de ce ai urechile așa de lungi?» — «ca să te aud mai bine» ș.a.m.d. Toate perfecționările «tehnice» ale jupînelui lup aveau drept scop «înghițirea» fetei sau, cum am spune azi, inumanul. Pe urmă știți ce s-a întimplat, fetița a învins ca în basme, umanul a dominat tehnica ș.a.m.d. Sigur că oamenii nu uită ușor basmele copilăriei, dar știu eu cîți mai cred în ele? Ce ar fi dacă marile ziare ale lumii ar înlocui din cînd în cînd înspăimîntătoarele lor romane-foleton de «science-fiction» cu povestea asta plină de suspense-uri violente și morală agreabilă? La urma urmei, la ce bun grefele de timpan dacă

nu ne vor ajuta să deslușim mai bine basmele eterne cu Scufița Roșie?

FEMEIA «VERITABILĂ»

Din mai multe puncte de vedere, descalificarea atletei poloneze Eva Klobukowska, deținătoare a recordului mondial la 100 metri plat, e enervantă, chiar dacă-i justă. O comisie de specialitate a conchis — după un test cromozomic — că atleta nu e «o femeie veritabilă» și a propus să i se ia toate titlurile și recordurile stabilite. Sînt iritat în primul rînd ca lector: Shakespeare, Balzac, Stendhal, Tolstoi, Călinescu, Camil Petrescu, toți scriitorii la care țin ca la viață au stabilit că femeia e o enigmă și că știința, cu toate testele ei, e neputincioasă în a dezlega întrebarea frumoasă și fundamentală: ce e, domnule, femeia? Și dacă Balzac n-a putut niciodată să definească femeia «veritabilă», de ce aș crede că poate asta o comisie a Federației Internaționale de Atletism? În al doilea rînd, ca bărbat, nu voi admite nici în ruptul capului că femeia se poate defini printr-un test cromozomic. Viața mi-ar deveni poate mai «științifică», dar searbădă ca o supă pentru convalescenți. Încît în locul expertizei cromozomice, prefer testul Stendhal: geniul unei femei se vede din felul în care știe să traverseze o stradă. Nu știu dacă așa pusă problema femeile «veritabile» vor alerga sub 11 secunde «suta de metri» dar Calea Victoriei va fi mai frumoasă. Poate că merită.

Radu COSAȘU

Una dintre primele măsuri luate de noul ministru american al apărării, Clark Clifford, fost ordonarea unei anchete în legătură cu «păstrarea secretelor» în departamentul pe care-l conduce. Preocuparea a fost limitată de constatarea că în presă apar unele articole care s-ar baza pe informații secrete. Ce exemple se aduc în sprijinul acestei afirmații? De pildă, faptul că în umărul din 20 martie al ziarului «New York Times» au apărut extrase dintr-un raport secret al generalului Westmoreland rezumat de acesta cu 29 de zile înainte de decizia ofensivă a forțelor patriotice. În raport, Westmoreland prezicea că «forțele americane își vor dubla succesele în anul 1968». Ceea ce s-a și văzut. Dar parcă este vorba numai de «secretul» lui Westmoreland? Toate oficialitățile Administrației, în declarațiile lor publice, au afișat același optimism spulberat de loviturile forțelor patriotice. Din spirit de echitate, ar trebui să se anchetați. Să nu mai faceți pe viitor astfel de «dezvăluiri» confidentiale, care chiar

dacă nu afectează serios securitatea Statelor Unite, îi subminează fără doar și poate prestigiul.

De câteva luni, la bursa din Wall Street se constată un fenomen curios. De câte ori circulă zvonuri cu privire la posibilitatea unei reglementări pașnice a războiului din Vietnam, acțiunile înregistrează creșteri serioase, iar când asemenea perspective sînt puse din nou sub semnul întrebării cursul acțiunilor scade apreciabil. Fenomenul este curios pentru că la începutul intervenției masive a Statelor Unite în Vietnam lucrurile se petreceau invers. Corespondentul săptămânalului englez «Economist» furnizează următoarea interpretare: «Încă de la începutul anului trecut, bursa a înregistrat faptul că profiturile corporațiilor pot să scadă substanțial chiar dacă războiul se extinde; cei din Wall Street au început să tragă concluzia că în cele din urmă comenzile militare sînt mai puțin profitabile decît afacerile civile».

Nicolae URECHE

OPȚIUNI ATLANTICE

de Silviu BRUCAN

Reuniunea de la Stockholm a miniștrilor de finanțe ai țărilor membre ale așa-numitului «club al celor zece» care grupează principalele puteri financiare ale lumii capitaliste s-a încheiat cu o nouă «criză atlantică», de data aceasta în domeniul sistemului monetar internațional.

Convocată pentru a găsi o ieșire din impasul în care se află în prezent dolarul, implicit rolul său ca monedă de rezervă și etalon mondial în schimburile internaționale, reuniunea n-a ajuns la un consens general întrucît Franța s-a opus măsurilor preconizate. Trebuie reamintit că la reuniunea anterioară a «clubului celor zece» de la Londra, din august 1967, s-a lansat proiectul «drepturilor speciale de emisiune» care urma să constituie practic modalitatea de constituire a unor noi lichidități internaționale menite să suplinească insuficiența celor oferite de dolar și lira sterlină — ambele monede de schimb aflându-se în dificultate din cauza balanței de plăți deficitare a S.U.A. și Angliei. Ulterior, la Rio de Janeiro, s-a ajuns la un compromis, un fel de armistițiu în timpul căruia de fapt taberele n-au făcut decît să-și consolideze pozițiile în vederea actualei confruntări. Compromisul a constat în aceea că s-a aprobat principiul «drepturilor speciale de emisiune», condiționindu-se însă punerea lui în aplicare de echilibrarea balanței de plăți a celor două puteri anglo-saxone. Dată fiind însă precipitarea recentelor evenimente pe piața aurului și situația critică în care se găsește în prezent dolarul, Washingtonul a insistat ca lichiditățile suplimentare să fie imediat lansate pe piața mondială. La Stockholm, cererea americană a fost sprijinită de Anglia, R.F.G., Italia și alții. Reprezentantul Franței, Michel Debré, le-a opus cunoștințele teze ale guvernului francez referitoare la necesitatea unei reforme radicale a structurii monetare capitaliste prin restabilirea etalonului aur.

Problema își are istoricul ei. Sistemul monetar actual al lumii capitaliste — Gold Exchange Standard — a fost creat de Statele Unite imediat după terminarea celui de-al doilea război mondial, în cadrul ansamblului de organizații internaționale pe plan militar, comercial, financiar menite a asigura hegemonia necontestată a Americii, înăbușirea rivalităților interimperiale și subordonarea partenerilor față de politica americană. Pe atunci S.U.A. deținea circa 70 la sută din rezervele de aur ale lumii capitaliste. Pentru «strategia globală anticomunistă» și politica de expansiune mondială a S.U.A., legate de enorme cheltuieli militare și politice, sistemul G.E.S. este un instrument indispensabil, deoarece îi creează privilegiul unic de a-și acoperi soldul negativ al balanței de plăți cu dolari — moneda națională. Încă în anul 1958-1959, cînd deficitul balanței de plăți a S.U.A. se ridicase la 4 miliarde dolari, ivindu-se primejdia unei devalorizări forțate a dolarului, a izbucnit în sinul administrației Eisenhower o ascuțită divergență care a pus în lumină substratul politico-strategic al problemei. Ministrul de finanțe, Anderson, arătînd că principala cauză a deficitului rezidă în cheltuielile militare în străinătate și în «ajutorul economic», preconiza reducerea volumului acestora. Conducătorii militari, susținuți de Departamentul de Stat, argumentau că menținerea integrală a acestor activități în străinătate constituie piatra unghiulară a politicii externe a S.U.A. și că balanța de plăți trebuie subordonată acestora. Deși Anderson era sprijinit de marile bănci din Wall Street, Eisenhower l-a înlocuit cu Dillon și factorul strategic a preocupărilor.

Dacă însă de atunci Washingtonul decidea singur în problemele atlantice, în prezent lucrurile s-au schimbat. Iar la Stockholm s-a vădit că s-au schimbat și pe plan monetar. S.U.A. nu numai că dispun de rezerve de aur

mult mai reduse decît partenerii vest-europeni, dar menținerea poziției dolarului depinde în mare măsură de bunăvoința acestora. Criza actuală, spre deosebire de cea a lirei sterline, cînd deținătorii de lire căutau să obțină alte monede mai sigure, se caracterizează prin «goana după aur» — ceea ce arată că neîncrederea se manifestă nu numai față de dolar ci față de sistemul monetar în ansamblu. Cumpărările de aur exprimă nu atît agitația față de actualul sistem monetar, cît dorința de a scăpa de el. Această criză de încredere se datorește faptului că în ultimul deceniu balanța americană de plăți a înregistrat un deficit cronic, iar împreună cu cea engleză a atins în 1967 un deficit de 5 miliarde dolari. Escaladarea războiului din Vietnam, însoțită de cheltuieli exorbitante, n-a făcut decît să ducă la umplerea cupei. Iar Washingtonul, ca și în 1958-1959, se cramponează de cursul dezastruos al unei politici și strategii care nu se mai potrivește lumii contemporane. Este unul dintre acele fenomene de «fixație politică», curente în perioade de rapide transformări, care împiedică percepția și înțelegerea noilor dezvoltări sociale și politice chiar atunci cînd ele devin evidente pentru toată lumea. Chiar și «Wall Street Journal», organul mării finanțe americane, scria de curînd: «Chestiunea, vorbind pe șleau, este de a vedea dacă Statele Unite sînt în măsură să finanțeze războiul (peste toate celelalte cheltuieli) fără a-și crea sieși și altora grave dificultăți economice. Dacă aceste dificultăți se produc, consecințele lor pot fi mai serioase decît soarta Vietnamului». Și acest ziar care știe să-și cîntărească cuvintele tot așa de bine ca și oamenii de afaceri, avertizează: «Nu este de loc sigur că sistemul libertății relative a întreprinderii în S.U.A. și în Occident va putea să le supraviețuiască». Cînd «Wall Street Journal» ajunge să pună la îndoială viitorul sistemului «free enterprise» — vaca sfîntă a societății americane — înseamnă că i-a ajuns cuțitul la os. Și alți comentatori tot atît de respectabili sînt alarmați de noua variantă a «balansării pe marginea prăpastiei» practicate de Administrație.

În ce privește Franța, problema necesității de a modifica sistemul monetar bazat pe dolar a fost ridicată de președintele De Gaulle încă de la conferința sa de presă din februarie 1965. Acum însă, pentru prima dată președintele Franței a subliniat că «criza dolarului și a lirei care se desfășoară în prezent demonstrează că actualul sistem bazat pe privilegiul monedelor de rezervă este nu numai inechitabil dar mai ales inaplicabil». Observatorii internaționali au remarcat acest ultim accent și, privindu-l în contextul refuzului francez de a participa la recentele măsuri bancare internaționale, au tras concluziile de rigoare. «Pare clar — scrie «Le Monde» — că pentru Franța adoptarea definitivă a planului cu privire la drepturile speciale de emisiune nu reprezintă decît un aspect al unei probleme mult mai vaste, ceea ce președintele republicii a numit «renovarea» sistemului monetar». Cu alte cuvinte, poziția fermă a Franței pornește de la convingerea că tocmai actualul moment de criză în care se află dolarul constituie conjunctura propice pentru a forța modificarea unui sistem monetar pe care-l socotea inechitabil și inoperant. «Franța — a precizat De Gaulle — este gata să ia parte la o asemenea renovare monetară internațională și speră să vadă Comunitatea Economică Europeană jucînd în această direcție rolul celui revine».

Deși criza monetară a lumii capitaliste are un moment propriu al ei, nu este mai puțin adevărat că rezolvarea ei depinde de opțiuni politico-strategice majore atît pentru Washington cît și pentru principalele puteri vest-europene.

După alegerea sa, prin vot secret, în cadrul recente sesiuni a Adunării Naționale a R.S. Cehoslovace, ca președinte al republicii, Ludvik Svoboda semnează rămîntul prezidențial (în fotografie). Adresîndu-se imediat după alegerea sa cetățenilor capitaliei cehoslovace, Ludvik Svoboda a spus: «Mă aflu pentru prima dată în fața dv., în calitate de președinte al republicii, cu un sentiment de adîncă simțămînt pentru muncitorii, țărani și intelectualitatea acestei țări, cu un sentiment de deplină încredere în forțele creatoare ale cehilor, slovacilor și cetățenilor de alte naționalități din țara noastră, cu un sentiment de mare răspundere personală pentru dezvoltarea socialistă și democratică continuă a vieții noastre».

fotbal contra tv

De câteva săptămîni între televiziunea germană și principalele cluburi din liga federală de fotbal a R.F.G. se desfășoară o adevărată bătălie.

«Să fie sau să nu fie transmise prin televiziune meciurile decisive ale campionatului marile întîlniri fotbalistice internaționale?» — iată întrebarea de fond ce domină discuțiile acestea, pînă în prezent imposibil de lănat.

Marile cluburi de fotbal acuză televiziunea prin transmisiile ei de pe stadioane acoleză pur și simplu un număr înjorător de mare de clienți obișnuiți ai rbiurilor fotbalistice.

Conducătorii televiziunii pretind la rîndul lor că sînt obligați față de milioanele abonați pe care îi deservesc să includă program principalele manifestări sportive din țară și de peste hotare. Este adevărat că pentru fiecare meci transmis televiziunea plătește clubului respectiv o sumă mică, potrivit unui contract încheiat inițial. Dar suma aceasta, deși substanțială, nu mai acoperă — se pare — pierderile tot mai grele pe care le suferă cluburile din cauza încasărilor. De unde revolta aproape generală a echipelor din liga federală, care se văd amenințate cu un faliment financiar. Așa se explică de ce recent, pînă meciul pentru Cupa Europei dintre Bayern München și «F.C. Vacia», președintele clubului vest-german, nmul Wilhelm Neudecker, a declarat că este indignat: «Destul! Afară cu televiziunea! Oamenii să se reîntoarcă pe stadioane!»

La un asemenea meci, care altădată umplea pînă la refuz tribunele, nu s-au vîndut

decît 18 483 bilete; în loc de 240 000 de mărci nu s-au încasat decît 125 000. Deși «onorariul» de 60 000 mărci oferit de televiziune a ridicat suma încasată la 185 000, pierderile clubului bavarez s-au cifrat numai la acest meci la 55 000 de mărci.

La semnalul de alarmă al clubului mîunchenez au sărit în ajutor echipele din Hamburg, Braunschweig, Wolfsburg și din alte orașe.

Televiziunea, intransigentă, a amenințat cu represalii: «Dacă atacurile cluburilor continuă, nu vom mai transmite timp de doi ani nici un meci de fotbal!» Perspectiva a generalizat scandalul, agîtînd și mai mult spiritele. Au intrat în arenă telespectatorii, care s-au împărțit și ei în două tabere. Cei mai combativi s-au dovedit muncitorii de la uzinele din Wolfsburg, care au manifestat cu pancarte pe străzi, amenințînd cu «greva de tele», adică hotărîrea lor de a boicota programele transmise, refuzînd de a mai plăti abonamentele respective.

Obligată să lupte pe două fronturi, conducerea televiziunii vest-germane se află acum în dificultate și mai mare, întrucît condițiile pe care vor să le impună frunțașele clasamentului de fotbal sînt considerate drept inacceptabile. Totalul onorariilor pe care televiziunea le virează anual în contul celor 18 cluburi din liga federală este de 800 000 mărci. Acum echipele respective, încercînd să iasă din criză, cer insistenț majorarea sumei la 2 500 000 mărci.

Fiind amenințată la rîndul ei de criză financiară, televiziunea refuză să accepte ultimatumul și caută sprijin în rîndul pasionaților fotbalului transmis la domiciliu. Și războiul fotbalului continuă...

Dic. BABOIAN

ILACĂRA. Redacția: București, Piața Scînteii 1, Sectorul 1 Căsuța poștală 4112, Of. 33. Telefon 17.60.10 — int. 1744. TIPARUL executat la Combinatul poligrafic „Casa Scînteii”.

NU UITAȚI: LA 12 APRILIE 1968

LOTO

TRAGEREA SPECIALĂ A PRIMĂVERII

vă oferă

perspectiva unei neuitate excursii la **VIENA**
ORASUL MUZICII (70 de locuri)
premier nelimitate în autoturisme
«FIAT 1800» «MOSKVICI 408» «RENAULT-
GORDINI»

numeroase premii în bani